

לקראת שבוע מלכתא

dirshu@dirshu.co.il: לקבלת הגליון למייל

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 190

פנינים לפרשת כי תבוא

כשר' הלל היה מספר את הסיפור הזה היה מתרגש ונסער מאוד ואומר לנו: "תראו מה זה ה'חפץ חיים', הוא לא רק ידע שהוא יישב בגן עדן, אלא שיש לו גם את הרשות והכח לומר כדרך בעל הבית, מי יהיו השכנים שלו..."

המשך השיחה המיוחדת מהגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א, לקראת יומא דהילולא של מרנא ה'חפץ חיים' זי"ע - כ"ד אלול

יעקב א. לוסטיגמן

בשבוע שעבר הבאנו כאן ב'לקראת שבת' את חציה הראשון של השיחה המיוחדת שקיים צוות 'לקראת שבת' עם הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א, לקראת יומא דהילולא של מרנא ה'חפץ חיים' שיחול בשבוע הקרוב, בכ"ד אלול. השבוע אנו מביאים את החלק השני של דברי הגה"צ שליט"א:

"אחד מהדברים שלא כ"כ ידועים, הוא כח התורה של החפץ חיים, וידוע המעשה שהיה עם הדיבוק שהוציאו מילדה שהובאה לראדין, והרבנים, תלמידי ה'חפץ חיים' שלמדו בכולל 'קדשים', נשלחו עלידי מורם ורבים כדי להורות לדיבוק שייצא. לפני שיצא הדיבוק הם שאלו את הרוח אם היא יודעת מי הוא ה'חפץ חיים', והשיבה כי בשמים מחשיבים אותו כמו 'תנא קטן'. עם כל הגדולה העצומה של ה'חפץ חיים' שהיה מנהיג ואדם קדוש מאוד, בשמים החשיבו אותו דווקא על ידיעותיו בתורה, על לימוד התורה שלו, כמו 'תנא'.

ושמעתי ממורי הגאון רבי הלל זקס זצ"ל ששמע מגאון אחד שזה משום שהחפץ חיים התפלל שהעולם לא ידע מגאונותו. ואם תשאל אם כן איך ידוע שהיה צדיק, תשובתו בצדו: הח"ח בכלל לא ידע שהוא צדיק שצריך להתפלל על זה...

ראש ישיבת סלבודקא הגר"מ שולמן זצ"ל אמר פעם שיעור כללי שלם על סברתו של ה'ביאור הלכה' בהלכות פסח, וסיים "רציית' שתדעו כמה היה רב חילו באוריינתא.

שמעתי ממורי הגאון רבי הלל זקס זצ"ל, נכדו של מרנא ה'חפץ חיים' זי"ע, שה'חפץ חיים' כתב חיבור על קדשים ובשולי הגיליונות הוסיף

הערות קצרות ב'לומדעס', ואמר שהוא עשה זאת כדי שיידעו שהוא היה גם "קצת למדן" כלשונו, וכך לא יזלזלו חלילה בספריו האחרים: 'חפץ חיים', 'שמירת הלשון', 'משנה ברורה' ועוד.

אך החפץ חיים תלה את הסייעתא דשמיא בדמעות ששפכה אמו. מספרים, שה'חפץ חיים' חיבב מאוד את הסיפור של אמו, והיה אומר על הסיפור הזה: "כמה דמעות שפכה אמא בין דפיו כדי שיהיה לה בן יהודי כשר".

ובעניין זה כדאי להזכיר גם את מה שידוע, שה'חפץ חיים' נישא בזיווג ראשון לבתו של אביו החורג. ומעשה שהיה כך היה: ה'חפץ חיים' התייתם בצעירותו מאביו, ואמו התחתנה עם יהודי ועברה לגור

המשך בעמוד הבא

עמו, ואותו יהודי נתן עינו בבנה של רעייתו וחשק לקחתו כחתן לבתו. אמו של ה'חפץ חיים' סירבה לכך בתוקף, כי היא הכירה במעלותיו העצומות של בנה וידעה שהוא יכול לקבל שידוך הרבה יותר חשוב, להיכנס לבית של גדולי ישראל עם נדוניה מכובדת שתאפשר לו לשקוד על התורה והעבודה מתוך הרחבה גשמית ורוחנית כאחד. כששמע על כך ה'חפץ חיים' חשש ל'שלום בית' של אמו, והודיע לה שהוא רוצה שהיא תעשה את השידוך הזה, וכשסירבה הוא הפציר בה מאוד עד שהאם נכנעה ללחצים שהופעלו משני הצדדים והשידוך יצא לפועל.

שידוך לא מוצלח

מבחינת ה'חפץ חיים' היה זה ויתור גדול מאוד. הוא ויתר לכאורה על כל עתידו והתעקש להתחתן עם נערה פשוטה, בלי כסף, בלי ייחוס, בלי מעמד. אבל לבסוף הוא אמר "ראו כל חברי שנשאו בשידוכים עשירים וחשובים כמעט כולם יצאו למסחר ולא נשארו בלימוד ואני בס"ד לקחתי את אשתי שבה מבית רגיל והסתפקה במועט, ולא בקשה דבר וכך יכולתי להמשיך ללמוד ולהצליח.

ועוד דבר שמעתי ממורי הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל בעניין זה של משפחת ה'חפץ חיים'. לאחר שנפטרה אשתו כתב ה'חפץ חיים' מכתב לבנו וביקש ממנו שיעבור להתגורר על-ידו בראדין, כי הוא אינו מעוניין להתחתן שוב מפאת גילו המתקדם, ולכן הוא זקוק לבנו שיתגורר על-ידו ויוכל לסייע לו.

הבן השיב לו במכתב נרגש, שהוא מאוד היה רוצה לבוא לגור על-ידו כדי לקיים מצוות כיבוד הורים, אלא שרעייתו רגילה לחיי העיר הגדולה והיא חוששת מאוד מהמעבר לראדין הקטנה. זה היה דבר פלא. ה'חפץ חיים' הקדוש, אשר כל העולם כולו ניזון בזכותו, אינו מקבל משמים את מבוקשו... אבל משקיבל ה'חפץ חיים' תשובה זו מבנו לא הוסיף להפציר ולבקש אלא קיבל על עצמו גזירת שמים והתחתן שוב.

אמר מרן ראש הישיבה: "מכל ילדיו של מרנא ה'חפץ חיים' לא נשארו נכדים שומרי תורה ומצוות. היחידים שכן נשארו שומרי תורה ומצוות וגדולי תורה ממש, הם דווקא אלה שנולדו בערוב ימיו, אחרי שהתחתן בניגוד למה שרצה מלכתחילה, והם המשפחה המפוארת של בניו של הגרמ"מ זקס זצ"ל ראש ישיבת ראדין.

הקדוש-ברוך-הוא עשה את רצונו, ועוד איך עשה את רצונו. אם ה'חפץ חיים' היה יודע את זה בוודאי שהיה רוצה להתחתן פעם נוספת". והנה ידוע שמרנא החפץ חיים מסר נפשו להפיץ את איסור לשה"ר והזכות הגדולה בשמירתו.

ומסופר שפעם אחת היה רב שהיה צריך לספר לח"ח לשון הרע לתועלת, ופתח בבדיחותא "נו... נדבר כעת קצת לשון הרע", והח"ח הבין את כוונתו אבל הגיב בחומרא: "ליצנות מאיסור חזיר?! הרי זה איסור גמור מדאורייתא".

הגר"ה זקס היה מספר לנו שהיה לו ויכוח עם אמו, בתו של מרנא ה'חפץ חיים'. האמא היתה אומרת שאין לה שום ניסיון לשמוע לשון הרע. לא היה לה שום רצון או פיתוי לשמוע לשון הרע, וכמובן שגם

לא לדבר לשון הרע. למה להכניס לכלוך בנפש נקייה? אבל אם מישהו כבר סיפר לה לשון הרע נגד רצונה, אמרה בתו של ה'חפץ חיים', אז כבר יש לה ניסיון. כי היא שמעה אדם שלכאורה הוא אדם נאמן, יהודי ירא שמים, שמספר לה משהו על מישהו אחר - "למה שהוא ישקר? איך אני יכולה להחליט שדבריו אינם אמת?", כאן יש לה ניסיון.

אמר לה ר' הלל זקס, שהאמת היא הפוכה כי הרי אי אפשר להאמין היום לאף אחד; ה'חפץ חיים' אמר פעם: "הרוב שקרנים, וכולם מגזימים", וממילא אין שום בעיה שלא לקבל לשון הרע, כי גם אדם שנראה ירא שמים וכו' גם הוא יכול להיכשל בשקר או בהגזמה. סביר להניח שהוא חיסר פרט כזה או אחר שמשנה את התמונה כולה. "לי אין שום ניסיון שלא לקבל לשון הרע", אמר ר' הלל, אבל להימנע משמיעת לשון הרע? זה כבר סיפור אחר. זה כבר ניסיון גדול. הרי לפעמים יש כזה לשון הרע עסיסי, כזה סיפור מרתק, משהו ש'אי אפשר לפספס', פה כבר יש ניסיון גדול...

דרך אגב, ראוי לציין שבישיבות חברון החדיר הגר"ה זקס את שמירת הדיבור והלימוד בעיון בספר החפץ חיים, ועוד נדבר בעניין זה להלן.

יש הנאה מדיבור לשון הרע או לא?

בעניין זה של הנאה בדיבור ושמיעת לשון הרע מביא ה'חפץ חיים' את מה שאמרו חז"ל בערכין ט"ו ע"ב, שכל החיות התקבצו אצל הנחש ואומרות לו ארי דורס ואוכל וכו', אבל אתה מה הנאה יש לך? אתה הרי רק מכיש ולא נהנה מהאוכל, וממילא אין לך שום הנאה.

וענה להם הנחש ומה יתרון לבעל הלשון, הרי גם הוא אינו נהנה. את מאמר חז"ל הזה המשיל ה'חפץ חיים' להלכה. ב'לאו' השישי הוא מביא, כי מי שמדבר לשון הרע עובר על לאו של "לא תחללו את שם קדשי" כי הוא עובר עבירה ואין לו ממנה שום הנאה, ואם כן למה הוא עובר, כמרדד ופריקת עול מלכות שמים? הרי זה חילול ה'!

וידוע שאמר החזון איש, כי מזה אפשר ללמוד שה'חפץ חיים' מימיו לא דיבר לשון הרע, כי אם הוא היה מדבר הוא היה יודע שיש בזה הנאה. (ועיין בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מה שהאריכו בזה - ופירשו את הח"ח בכמה דרכים נפלאות)

אז מה הפשט באמת? אם יש הנאה בדיבור לשון הרע למה אומרים חז"ל שאין הנאה?

ואומרים בשם הגר"ס לפי ה'שיטה מקובצת' בתחילת בבא קמא, בעניין של החלוקה בין האבות נזיקין: הקרן כוונתה להזיק והשן יש הנאה להזיקה. ומה ההלכה כשגם כוונתה להזיק וגם יש הנאה להזיקה? האם נחשיב את זה כ'שן' או כ'קרן'? וכדוגמה לדבריו מביא ה'שיטה מקובצת' את הנחש שנושך, כוונתו להזיק, ויש לו הנאה מאותה הנשיכה ודינו כקרן.

אמנם הגמרא מביאה שהנחש אין הנאה לנשיכתו ומה ראייה היא זו? אלא מביא ה'שיטה מקובצת' בשם הרשב"א, שיש שני סוגים של הנאה: יש אדם שאוכל מאכלי טריפה רחמנא ליצלן, הוא אוכל ונהנה מהאוכל ועכשיו הוא כבר לא רעב. להנאה זאת אפשר להשוות את הארי והזאב שטורפים ואוכלים ויש להם הנאה מזה.

לעומת זאת, ההנאה של הנחש היא הנאה אחרת. הוא עדיין רעב, הוא

עסקן נכנס, מזועזע מפרצה נוראה בחומת השבת. יש למחות ולהפגין ולזעזע את אמות הספים. שיער רבינו מיד מה מקור הלהט ומה עומד מאחורי ההזדעקות. שאלו: "אכפת לכם מכבוד השבת?!", "ודאי!", קרא הלה. "ואתם משתמשים בגנרטור בשבת?!", ולא המתין לתשובה שלא באה...

הליכות בקודש של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

"וּבָאתָ אֶל הַפֶּהן אֲשֶׁר יְהִי בַיָּמִים הָהֵם" (דברים כ"ג)

אברך בא להיוועץ. הוא שליח ציבור בימים הנוראים במניין אברכים נודע, והציעו לו לעבור לפני התיבה בבית-כנסת ברמת גן תמורת 10 אלף שקלים, סכום נכבד עבור אברך בן תורה. אבל ככלות הכול, אינה דומה תפילה במניין אברכים לתפילה במחיצת בעלי בתים. מה יעשה... תמה רבינו: "עבור זה באת?! שאני אכריע עבורך איזו תאוה להעדיף, תאוות הממון או תאוות הכבוד?!"... (מפי השמועה)

אברך בן עלייה התפלל ביום הכיפורים בהיכל 'כולל חזון איש'. היה זה לפני שנות דור, כשגדולי התורה ובראשם מרן הסטייפלר זצוק"ל קבעו שם מקום תפילתם. לאחר תפילת העבודה ראה שרבינו נושא עיניו מהמחזור ומביט לצדדים. הבין שמבקש לומר דברי-מה, וחפז לשמוע.

אמר לו רבינו ברגש עז: "הנה סיימנו לשנן את עבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים. ובצאתנו מבית קדשי הקדשים התפלל תפילה קצרה, שלא להבעית את ישראל. ומה ביקש - כל הבקשות, גשמיות! 'שתהיה שנת אסם, שנת ברכה, שנת דגן, שנת זול, שנת משא ומתן'. לא התמקד בענייני תורה ויראה, התעלות וקדושה. איך יובן?" "מכאן ראה ליסודו של רבי ישראל מסלאנט זצ"ל, שענייני הגשמיות של הזולת הם ענייני הרוחניות שלי!..."

וכמה נאים הדברים למי שאמרם!

(מפי השמועה)

בתחילה חשב רבינו להוציא לאור את ספרו בעילום שם. אבל כיון שבספר 'הרוקח' כתוב שיש למחבר לרמוז את שמו, החליט לכתבו ברמז ובראשי תיבות, כמו שכתב בעמוד השער: "כיד ה' בחסדו יתברך עלי, א.י.ל. [אהרן יהוד ליב] בלאא"מ [בן לאדוני אבי מורי] ר' נח צבי זללה"ה [זכרונו לברכה לחיי העולם הבא]. כאשר חיפש שם לספר בחן אפשרויות שונות לאותיות א.י.ל. נכנסה הרבנית לחדר וסיפרה לפי תומה שפלוגי הוציא עתה ספר ורמז בשמו גם את שם אשתו. על אתר אמר רבינו: "אם כן גם אני אוסיף את האות ת [תמר] לאותיות שמי", וכך נקבע השם "אילת השחר" לספריו... (רבי אהרן לייב, תיב)

אישיות חשובה בממשל ביקרה אצל רבינו והשתאתה למראה דירת מגוריו: הסיד העכור והמתבלה, מיטת הסוכנות והשרפרף תומך הגב. באלה תנאים עלובים הוא גר! סיפרו לרבינו, שתמה על התמיהה: "זה עלוב?! אילו יבשרוני שתהיה לי בגן העדן כזו דירה הרי ארקוד משמחה!". (צדיק יסוד עולם, שכה)

שיפוצים ועולם הבא

אברך שיפץ את ביתו, הוסיף חדר לרווחת הילדים, ריצף, טייח וסייד, ואף החליף רהיטים. ואז נקפו לבו שמא קיבל עולמו בחייו. קם ועלה אל רבינו, וסיפר ששיפץ והוא דואג אולי זו רגל הזהב על-פי מה שסיפרו בגמרא (תענית כד.). על עניותו המרובה של רבי חנינא בן דוסא, ביקש להיחלץ ממנה וירד לו ממרום מוט זהב. כמה שמח... הראוהו בחלומו שכל הצדיקים יושבים בגן עדן על-יד שולחנות עם שלוש רגליים והוא מסב לשולחן בן שתי רגליים הזקוק לתמיכה תמידית. המוט שקיבל היה אפוא הרגל השלישית. ביקש שיטלוהו ממנו, וניאותו... שמע רבינו את השאלה ונהרו פניו. תפס ראשו בידיו והתפעל: "אכשר דרא, אכשר דרא!" באיזה דור נפלא אנו חיים! רחב לבו של האברך. רביו מחמיא לו, שחששותיו חששות בן עלייה בעל מדרגה! ורבינו הסביר: "הנה יושב כאן יהודי בן תשעים ורועד וחושש

אהבתו לישראל חצתה חוגים ועדות. זכורני, בימים מקדם, לפני עשרות שנים בעת קריאת התורה, צווח מאן דהוא בצעקות נוראות וקריאות גנאי נגד אאמו"ר, דברים שבלתי ניתן להעלותם עלי גליון כלל, אולם אאמו"ר עמד ושתק ולא ענה דבר וחצי דבר. כך התנהג כל שנותיו, בהבלגה מדהימה בכל זמן ומצב

הגה"צ רבי חיים מאיר הלוי וואזנר שליט"א על גדלותו של אביו בעל ה'שבט הלוי' זי"ע

הרב יעקב הייזלר שליט"א

"וּבָאתָ אֶל הַפֶּהן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם" (דברים כ"ו, ג')

"אאמו"ר זצ"ל מאז יומו הראשון - הבינו ליבו ונשאתו דעתו לעבוד את ה' בכל ליבו ונפשו, ולרכוש ידיעות נרחבות בתורה"ק. לא התעניין בהוויות העולם, נפשו נמשכה מינקות להוויות אביו ורבו, בתמימות גדולה ומתוך רצון לקנות בקיאות וידיעה בכל חלקי התורה".

"מילדותי ינקתי בבית אבא אהבת תורה במידה גדושה, שאין לתאר את היקפיה ואין מידה לעמקותה. בשעות המוקדמות של הלילה הייתי רואה את אאמו"ר משכים קום לתלמודו. מסכת אחר מסכת גמע אאמו"ר זצ"ל, בשקדנות ללא גבול. הברכה שרתה בכל מעשי ידיו של אאמו"ר זצ"ל, ושרתה גם בתורתו. תלמידי חכמים שדיברו עמו על נושאים שונים בסוגיות הש"ס ובבירורי הלכה, הזכירו לו מה שאמר לפני עשרות שנים בנושאים אלו, ומיד ידע לומר את כל הבירור שאמר אז, באופן בהיר ונהיר. בכל סוגיא שהועלתה בפניו, הרגיש אאמו"ר כאילו הוא בביתו, ושלט במלוא ההיקף והעומק של הסוגיא".

סגולה לאריכות ימים

עובדא ידענא, שפעם שאלוהו: "במה הארכת ימים?", והשיב: "במשך חמישים שנה לא איחרתי רגע אחד לתפילה או לשיעור תורה". ולמותר לומר שבוודאי לא אמר זאת כדי לייחס לעצמו גדולה חלילה, אלא כדי להדריך וללמד דעת ולהקנות את הרעיון הנאצל הזה. אכן, פעם אמר לנונו כשבא לקבל אצלו הדרכה לאחר נישואיו: "חמישים שנה לא איחרתי התפילה לאחר השעה שבע בבוקר!".

"ולדעתי זכה לאריכות ימיו ושנותיו מחמת סיבות נוספות. האחת שעסק בתורה ללא הרף, ועל התורה נאמר 'כי הם חיינו ואורך ימינו, ובהם נהגה יומם ולילה'. והשניה, משום שמעולם לא דיבר סרה באנשים אחרים, ובכלל, אנשים לא היו נושאי השיחה שלו. הוא פשוט לא דיבר על הזולת מאומה. והרי על זה נאמר: 'מי האיש החפץ חיים, אוהב ימים לראות טוב, נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה'..."

מעביר על מידותיו

"אצילותו ומידותיו התרומיות, הן הן שעמדו לו כנראה, ומכוחן זכה להנהיג ולהורות את ישראל תורה והוראה. הוא היה סבלן, טוב לב ומעביר על מידותיו, מאלו שאמרו עליהם חז"ל (שבת פח:): "הנעלבים ואינם עולבים שומעים חרפתם ואינם משיבים, עליהם הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו". וממש עד ימיו האחרונים, אחרי

שכבר היה מוכר כרבן של ישראל, כאשר היה אי מי פוגע בכבודו האישי, כשהדבר לא נגע לכבוד התורה או לציות לקול דברי חכמים, היה מעביר על מידותיו באופן מבהיל, וכנראה שזה מה שעמד לו לזכות להנהיג את ישראל".

"מעולם לא דיבר ולא ראה רע באיש מישראל. גם אם היו שהשפילו אותנו או ביזו את כבודו, מעולם לא השיב ולא נטר להם דבר. הוא מעולם לא ראה לנכון לבקר את הזולת על מעשיו. ובמקרים בהם ראה לנכון להעיר לאי מי על התנהגותו, הרי שהדבר נעשה מתוך אהבה ודאגה, ולא חלילה מתוך זלזול והקפדה.

אהבתו לישראל חצתה חוגים ועדות. זכורני, בימים מקדם לפני עשרות בשנים בעת קריאת התורה, צווח מאן דהוא בצעקות נוראות וקריאות גנאי נגד אאמו"ר ה' ירחם, דברים שבלתי ניתן להעלותם עלי גליון כלל, אולם אאמו"ר עמד ושתק ולא ענה דבר וחצי דבר. כך התנהג כל שנותיו, בהבלגה מדהימה בכל זמן ומצב".

אני מברך וכך מנווטים משמים

כל מאה שנות חייו, הוא היה גברא דמריה סייעיה. כאשר האציל ברכת קדשו - היא נתקיימה. פעם התבטא: 'איך וינשט צו, אין אזוי פירט מען צו פין הימול' - הנני מברך, וכך מנווטים מן השמים.

חוש ההוראה

"שמעתי כמה וכמה פעמים מאאמו"ר זצ"ל, בהאי לישנא: 'עיקר ההוראה הוא חוש וסייעתא דשמיא! זאת מתנה שלא רבים זוכים לה!'. ואכן אאמו"ר ניחן בחוש מיוחד להורות בישראל, ובעינא חריפא דיליה,

היה יחיד בדורו בכח ההוראה! באופן כללי היה בעל ראייה רחוקה ורחבה, המאפיינת מנהיג בישראל".

"פסיקותיו היו חדות וברורות; לא היה אומר 'נראה לי כך', 'אפשר', 'יתכן' וכדו', בנוסחאות שהיו מותירות את השואל עם תשובה שאינה ברורה, אלא הקפיד לחתוך עניינים בפסק ברור ובהיר לשואל, שלא היה משתמע לשני פנים".

כמלאך העומד על קודקודם

"ככל שהאציל אאמו"ר סמכויות תורניות והלכתיות לתלמידיו, עמד על המשמר באופן אישי עליהם. זכורני, כאשר בתקופה הראשונה שהכניס מזורי הוראות לבית דינו, אחרי של"ע סבל מהתקף לב, היה עוקב באופן אישי אחר פסיקתם. לא אחת היה מרים את הטלפון, לשמוע מעבר לקו איך הם פוסקים. וכאשר היה רואה צורך, היה מעיר למורה ההוראה, הערה של חיזוק או תיקון".

הינך משיב כמו מורה הוראה

"פעם נשאל אחד ממזורי ההוראה בבית דינו שאלה בענין רפואי, אחרי שסיים להשיב את ההלכה הראויה, חתם בברכה לרפואה שלימה. אאמו"ר הגיב בקורת רוח מרובה על הנהגה נכונה זו, ואמר לו: 'הנך משיב כמו מורה הוראה...'"

"אאמו"ר זכה לזכייה נדירה ביותר, כאשר פסקיו והוראותיו ההלכתיות משמשים כנכסי צאן ברזל בעולם ההוראה כולו, ודומה שאין בית מדרש בעולם היהודי כולו שספריו של אאמו"ר לא מפארים את הספרייה".

"היו רבנים מסוימים שבראשית דרכו של אאמו"ר לא כ"כ השלימו עם פסיקותיו בנושאים שונים, אולם ברבות השנים, כולם הודו ואמרו שבענייני הוראה ניתן לסמוך על אאמו"ר ללא עוררין כלל, באשר דרכו סלולה וברורה כפי שקיבל במסורת מרבותיו הגדולים זי"ע, דור אחר דור, מבלי לזוז מהם כמלוא נימה, וכסדר אף היו שולחים אליו שאלות בהלכה בקביעות, וכאשר הורה כן עשו".

תורה מפוס רבנן

מה' יצא הדבר, למרות שתמיד הצניע את עצמו ועמל לברוח מן הכבוד, גדולי הדורות הקודמים, שמו את עיניהם עליו וגידלוהו ורוממוהו, הבחינו במעלותיו, כיבדוהו וקירבוהו. וכן מיד כשעלה לארה"ק והחל את דרכו כאברך כולל מן השורה, הבחינו גדולי ישראל בגדלותו 'תורתו הייתה מכרזת עליו!'

מהר"ם שפירא

"בספרו הגדול שו"ת 'שבט הלוי' (חלק ט, יג) דן אאמו"ר בשאלה: 'במה זכה הגאון ר' מאיר שפירא זצ"ל, לזיכוי הרבים שלא היה כדוגמתו?'. לא אחת השמיע אאמו"ר את הכרעתו הברורה בזה, שזכות העמל והיגיעה בלימוד התורה של מהר"ם שפירא זצ"ל, שאינו בכלל גדר אנושי להבין את רוב העמל והיגיעה שלו בתורה, זאת הייתה שקידה של כל המעט לעת, ולדעת אאמו"ר זצ"ל היא היא שעמדה לו לזכות את הרבים לדורות עולם, בזיכוי הרבים שלא היה כדוגמתו לפניו ולאחריו".

הגה"ק ר"א וסרמן הי"ד

הגה"ק רבי אלחנן וסרמן הי"ד, הגיע לצורכי רפואה לווינה. שם היה המרכז הרפואי מהגדולים בעולם. באותה העת, אחרי תקופת לובלין, למד אאמו"ר עם חבורה מצומצמת של לומדים מיוחדים, בהם הג"ר

חנך העניך פאדווא זצ"ל והג"ר אלימלך רומפלר זצ"ל. אאמו"ר היה מספר בערגה, כי בשבת אחה"צ הלכו אצל רבי אלחנן וסרמן לדבר עמו בלימוד.

"בהתפעלות ושמחת תורה גלויה, נטל לידי רבי אלחנן תפוח ואמר: 'בדעתי לחלק ולתת ממנו לכל אחד מבני החבורה, אך אנא! אל תחשדו בי שאני מחלק 'שיריים'... אין זה אלא משום שיש לי תענוג לאכול תפוח יחד עם חבורת ת"ח כזו... זה העונג שבת שלי!..."

מין החזו"א זי"ע

"לאחר עלותו לארה"ק, נבחר אאמו"ר זצ"ל ע"י גדולי ירושלים לכהן כמו"ץ מטעם ה'עדה החרדית' בירושלים, ובהיותו כבן ל"ד שנים בלבד! נקרא ע"י מרנן הגאון מטשעבין, החזו"א והגרא"ז מלצר להקים את יח"ל ולכהן ברבנות שכונת 'זכרון מאיר'. באותה תקופה ביקש החזו"א מאאמו"ר, שישלח לו מחידושי תורתו. ואכן אאמו"ר שלח לו לפול ששסק בענין 'קידוש החודש'. החזו"א התפעל מאוד מהחידו"ת, ואמר בשמחה של תורה: 'זה הרב!'"

"סמוך להתמנותו, עבר החזו"א להתגורר בקצה שכונת 'זכרון מאיר', היכן שממוקם רחוב חזו"א כהיום. בכל יום היה יוצא החזו"א לטייל, לצרכי בריאותו, בפרדס ברמן, עד לקצה בית העלמין, כשאמו"ר מתלווה אליו, ומלבן עמו הלכות חמורות. באותן שנים נקשרה נפש אאמו"ר בנפש מרן החזו"א, והיה יושב הרבה ודן עמו בענייני הלכה. והיה מגדיר את החזו"א כרבו!"

"וכמים הפנים לפנים, העריך החזו"א ביותר את שקידתו וגדלותו בתורה שלאאמו"ר, והיה מרבה להשתעשע עמו בתורה והוראה. באותן שנים, זכיתי להיות השליח של אאמו"ר זצ"ל לחזו"א בענייני הלכה ומעשה, ולהעביר הרבה דו"ד ביניהם, והייתי רגיל להביא פתקאות מאאמו"ר להחזו"א ומהחזו"א לאאמו"ר".

"בתור תושב השכונה, היה החזו"א עולה לבית אאמו"ר ומוכר אצלו את חמצו. בערב פרוס שמיטת תשי"ב, עלה החזו"א במפתיע לבית אאמו"ר המרא דאתרא, שהיה צעיר ממנו בעשרות שנים, על מנת לערוך בפניו את הפרובול".

"ארון הספרים בבית החזו"א היה דל, היו ברשותו מתי מעט ספרים בלבד. ואאמו"ר היה מפליא תדיר את העובדה, שמעולם לא הכיר גדול בישראל שהיה לו מיעוט ספרים, ואעפ"כ ידע את כל התורה כולה! כשנזקק החזו"א לספר כלשהו, היה שואל מספרייתו של אאמו"ר זצ"ל".

"החזו"א היה מאושר מבואו של אאמו"ר לב"ב. וזכורני שכאשר ביקר בביתנו התבטא באורח נדיר: 'הבית הזה מריח מטהרה!'" - - -

ה'בית ישראל' מגור

"זכורני שפעם הודיעו לאאמו"ר כי הרה"ק ה'בית ישראל' מגור זצ"ל, מתעתד לבוא לבקרו בשעה שמונה בערב. רבע שעה קודם לשעה היעודה, הופתע אאמו"ר לראות כי הרבי מגור הקדים ובא אל מעונו. אאמו"ר התנצל כי רצה להגיש כיבוד, ועתה הקדימוהו בטרם הספיק להכין הדברים על השולחן. אלא שהרבי נענה: 'בכוונה הקדמתי, שלא להפריע אותך מלימוד התורה הק!'"

(ר'רבנן')

מעשה היה לאחרונה בבחור שלא נתברך ב'כשרונות' ובקושי הצליח להבין את הגמרא. והנה הפלא ופלא: התשובות במבחן שעשה נכונות וכתובות בבהירות עצומה, ומעידות על ה'כותב' כי הוא מכיר את סוגיות הגמרא על כל נבכייהן. משנשנה הדבר שטח המגיד שיעור את פליאתו בפני 'המנהל הרוחני', והלה פסק כי ללא כל ספק הוא מעתיק את תשובותיו. בשבוע הבא השגיח המג"ש היטב ולנגד עיניו התגלה המחזה...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על היצר הרע וכוח התפילה

"וְלִהְיֶיךָ עִם קִדְשִׁי" (דברים כ"ו, י"ט)

יזוהר עד מאוד מלתת 'פתח' אפילו קטן ליצר הרע (אין הכוונה שאם נכשל בדבר אחד כבר אבדה תקוותו, כי אדרבה כאשר נתבאר ויתבאר, לעולם לא אפסה תקוותו של איש יהודי; אלא הכוונה ל'גדרים' וסייגים שנתקבלו בין בני ישראל הכשרים - שלא יפרוץ בהם אפילו בכהוא זה), כי הנה, אמרו חז"ל (תנחומא פ"ט) עמלק דומה לזבוב, וביאר ה'כלי יקר' למה השווה עמלק (זה היצר הרע) לזבוב, כי אין כוח בפיו של הזבוב למצוץ מחתיכת בשר שלם, וכדי שיוכל לאכול וליהנות מן הבשר עליו למצוא סדק או נקב קטן ורק דרך שם ייכנס פנימה וסופו שיביאנו לידי רקבון וקלקול. כיוצא בזה היא דרכו של השטן זה היצר הרע - כל עוד שלא תיתן לו דריסת רגל בקרבך הוא לא ישלוט בשום פנים ואופן, אבל אם אך תהיה לו דריסת רגל כל שהיא יעלה בידו לקלקל את הכל; ומשום הכי "אין עצה ואין תבונה" אלא לעמוד בכל תוקף כחומה בצורה, כדי שלא ימצא בתוך תחומו שום פתח פתוח כ'כלים' הידועים לא תולדותיהן ולא תולדות תולדותיהן, או אביזרייהן, ואז אשרי חלקו בזה ובבא.

הבית בבבושת פנים וכך נהפך כל הבית להיות תחת רשותו של העני. והנמשל מובן, שהיצר הרע מפתה את האדם שיפתח עבורו סדק צר מאוד כדי שיוכל לתת שם דבר קטן; והגם שבתחילה דוחה אותו האדם, חוזר השטן ומפציר בו שוב ושוב, עד שלבסוף מסכים האדם לוותר על דבר של מה בכך ולתת 'שעיר לעזאזל' עבור השטן כדי שבכך ייתן לו מנוחה לנפשו, אך סופו שיתלה היצר באותו 'מסמר' כל סוגי נבלות וטריופות שאין אדם יכול לעמוד במחיצתן, והוא שולט בו מראשו ועד רגליו וכובש אותו להיות נכנע תחתיו בשלמות ומפסיד את הכל.

בין באי ביתו של הרה"ק 'החווה מלובלין' זי"ע היה בחור שהחל פורק מעליו עול תורה ומצוות רחמנא ליצלן, וריחקו החווה מעליו בכל מיני ריחוק. פעם אחת בא לבקר בבית החווה אחד משרי הגויים, והחווה קיבלו בסבר פנים יפות וקירבו בכמה מיני קירוב, ומשיצא שאלו הבחור: "למדני רבנו, במה נשתנית לרעה מאותו השר, וכי עדיף הגוי על פניי שאני יהודי אלא שהנני עושה במקצת מעשה גויים?". נענה החווה ואמר לו: "הפקרות גרועה מהכל", כלומר, גוי זה

משל אמרו בשם הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע, לעני ואביון מרוד שהתקיים מ'קבוץ נדבות'. פעם אחת ניגש לאחד מגדולי העשירים וביקש ממנו שרוצה לקבוע מסמר בביתו בעד סכום נכבד של מאה זהובים. בתחילה דחהו העשיר, אך משבא הלה והפציר בו יום נענה לו העשיר וכתב שטר מכירה כדין ונתנו בידי העני. והיה ממחרת בא העני וביקש לתלות אחד מבגדיו על המסמר, מיד פתחו לו הבית ונתנו לעשות כרצונו - שהרי שלו הוא המסמר... למחר הגיע העני בבקשה שברצונו לקחת את בגדו מאתמול ותחתיו לתלות חפץ אחר, וכך הטריד את מנוחת בני הבית יום יום בענין אחר... עד שיומא חדא בא העני ותלה במסמרו נבלת בהמה שהחלה תוך כמה שעות להסריח בריח נורא ואיום, והיו עיני בני הבית כלות והולכות... אבל מה יעשו, הרי שלו מסמר זה, ולגודל הצחנה נאלצו לעזוב את

איננו מופקר אלא גוי המתנהג כגוי, אבל אתה בהנהגתך הנך מופקר העושה ככל העולה על רוחך - זה גרוע מכל דבר אחר.

ואי אפשר להינצל מהיצר הרע אלא על-ידי תפילה. וכבר כתב ב'ספר חסידים' (קלא), "אם שואל אדם דבר שהיא שבה לבוראו, כגון על לימוד תורה או דבר אחר מחפצי שמים, ושופך את נפשו עליו, הקדוש־ברוך־הוא שומע תפילתו ואף־על־פי שאין בידו מעשים טובים".

מעשה היה לאחרונה בבחור אשר לדאבון לב לא נתברך ב'כשרונות' ובקושי גדול היה מצליח להבין את דברי הגמרא, וגם את אשר 'תפס' בקושי גדול שכח עד מהרה... ואכן, היה ניכר הדבר בתשובותיו ב'מבחן' (פארהער) השבועי, כאשר היה יודע לערך חצי מהתשובות... והיה היום, בודק ה'מגיד שיעור' את ה'מבחן', והנה הפלא ופלא: התשובות נכונות וכתובות בבהירות עצומה, ומעידות על ה'כותב' כי הוא מכיר את סוגיות הגמרא על כל נבכייהן ישר והפוך. אך משנשנה הדבר כמשך כמה שבועות, שטח המגיד שיעור את פליאתו בפני 'המנהל הרוחני', והלה פסק כי ללא כל ספק הוא מעתיק את תשובותיו מהבחור המצטיין היושב בסמוך אליו, או הוא 'מוכה' את אחד מידידיו למלאות עבורו את התשובות... בשבוע הבא השגיח המגיד שיעור היטב על הבחור דנן, ולנגד עיניו התגלה המחזה איך שהבחור כותב כמו ידיו את התשובות מבלי להביט הנה והנה, אלא התשובות 'נשלפות' מידו כזקן ורגיל, וגם הפעם היה ה'ציון' 100... נדהם המגיד שיעור לראות את המהפכה המתחוללת בבחור לנגד עיניו, והלך לברר אצל ההורים אם יודעים הם 'סוד הדבר'. אז גילתה האם, שלפני כמה וכמה שבועות סיפר המגיד שיעור, שכאשר היה נער רך בשנים הלך לראות את עבודת הקודש של הרה"ק מסאטמאר זי"ע בתפילתו וראה גועה בבכייה ב'אהבה רבה', ונכנסו הדברים בלב הבחור ואף הוא רצה להתפלל באופן זה, ובא להיוועץ בהוריו. היות ואין בידו לעשות כן בהיכל הישיבה יעצה לו אמו: "השכם בבוקר ותתפלל 'אהבה רבה' בבית בלא שם ומלכות, שם תשפוך שיח לפני בורא עולם שיאיר עיניך בתורתו וכו'... וייתן בלבך בינה להבין ולהשכיל, לשמוע ללמוד וללמד...". ואכן כך עשה ובכה בדמעות שליש לאבינו אב הרחמן, ומני אז נפתח מוחו והחל לראות הצלחה גדולה, וראו הכל כוחה של 'אהבה רבה' ושל תפילה מעומק הלב על עניינים רוחניים הגורמת מהפכות עצומות לטובה ולברכה למעלה מכל גדר הטבע.

מעשה באחד מבני החבורה בעי"ת בית שמש יצ"ו, בקיץ שנת תשע"ה באבנו בקשרי אירוסין והוקבע זמן החתונה לחודש מרחשוון תשע"ו. משקרב מועד הנישואין ולרש אין כל, הוחלט בלית ברירה שהנ"ל ייסע בחודש אלול לארה"ב לזכות אחינו בני ישראל במצוות צדקה שתעמוד להם לזכות בימי הדין של תשע"ו. נפשו של האברך עגמה עליו מאוד שיצטרך להתגלגל בצדי דרכים בנסיונות ברוחניות ובגשמיות בחודש נשגב זה במקום לשבת כדרכו ב'אלול' על התורה

ועל העבודה. על כן החיש פעמיו לציון רשב"י, שם התפלל מעומקא דליבא שלא יצטרך כלל לנדוד בדרכים בחודש אלול.

אחר שפרק מועקת לבו וסיים לומר תהילים נכנס ל'קאווע שטיבל' (חדר קפה) שבחצר הציון הקדוש, והנה נפגש שם עם ידיד נעוריו הדר בארה"ב אשר מזה עידן ועידינים לא ראהו ולא שמע ממנו. אחר ברכת "שלום עליכם - עליכם שלום" נענה ידידו מאליו ללא כל בקשה ורמיזה מצדו: "הנה, שמעתי כי הינך עומד להשיא את בנך, הרי לך טשעק (צ'ק) על סך עשרת אלפי דולר...", סכום שסייע והציל את האברך, ואף ניצול מגזירת גלות, ולא הוצרך לנסוע לארה"ב (האברך מוסיף, שממילא לא היה מרוויח יותר מזה בנסיעתו, וכאן הרוויח גם את דמי הכרטיס שנמנעה ממנו הוצאה זאת).

ושמעתי מחכם אחד, דכיוצא בזה יש ללמוד מתקנת חז"ל לתקוע בכל חודש אלול דבר יום ביומו, כדי לעורר את העם שיחזרו לתשובה, ולא הסתפקו בתקיעות בראש החודש ותו לא, כי אם לא התעורר ביום הראשון מעוררים אותו ביום השני, ואפילו אם כבר עבר עליו כמעט כל החודש ולמעלה מעשרים פעמים עוררו אותו ועדיין נשאר בשנתו, מכל מקום לא התייאשו ממנו חכמים ועדיין אנו שבים לתקוע, כי עד הרגע האחרון ממש עדיין ניתן להתעורר ולשוב בתשובה.

וכבר נדברו ביניהם כמה מחסידי ברסלב ובתוך שיחתם נשאלה 'שאלה' מיהו החסיד הגדול ביותר, נענו כולם פה אחד ואמרו: ה"ה 'היצר הרע'... שהרי הוא אינו מתייאש לעולם, ובכל יום ויום יצרו של כל אדם ואדם מתגבר עליו להכשילו, אם לא יצליח ממקום זה יבוא ממקום אחר, ממזרח וממערב מצפון ומים; אם אתמול לא הצליח להכשילו וקיבל מכה מוחצת, מכל מקום יבוא היום שוב כאילו לא היה דבר מעולם, ומכל הצדדים וסוגי הטענות ינסה להפילך שוב בפח יקוש... וממילא "מאויבי תחכמני", עלינו ללמוד מדרכיו ועל-ידי זה לנצח אותו. באותה מידה שהוא זומם בה להפילנו בפח יקוש, באותה מידה ננצח אותו כשלא נתייאש.

ותדע כי זהו אחד מתכסיסי היצר - לנסות את האדם לאבדו מיישוב דעתו ולליאשו. וכן כתב הרה"ק ה'שפת אמת' בפרשתן (תרל"ד ד"ה כי תצא מחנה על אויבך) בביאור דברי הכתוב (תהילים לז, טז) "טוב מעט לצדיק מהמוון רשעים רבים", שהנה היצר הרע בא לו לאדם ומראה לו הרבה 'רשעיות' אשר עשה, ובזה הוא רוצה לשבר את רוחו לגמרי, אך הירא את דבר ה' עונה ליצרו ואומר לו: הן אמת שיש לי אך מעט 'צדקות', אבל רק על אלו אביט ומהן אשאב שמחה והתחזקות, ובזאת הוא גובר על יצרו ומנצחו. וזה דבר הכתוב "טוב מעט לצדיק", שיביט על מעט צדקותיו, מאשר להביט על המון הרשעיות הרבות שהיצר מציב אל מול עיניו.

יהי רצון שנוכח למלא את אלה הימים כראוי, להתחנן כדת וכנוון לפני המלך כחובת הימים הללו, ולבוא לקראת יום הדין הנורא ששים ושמחים, מתוקנים וטהורים, ונוכח לברכת השנים בשנה טובה ומתוקה.

(קטעים נבחרים מתוך 'באר הפרשה' כי תצא תשע"ט)

סיפר לי ר' אשר שטרנבוך, שלפני שנים ערך נסיעה לחברון עם מחותני הרב הצדיק הישיש ר' וועלוול אייזנבאך זצ"ל, והנה סטה הנהג בטעות מן הנתיב הנכון המוליך חברונה ומצאו את עצמם בתוך המון זועם צמא דם של ערבים משולהבים בשנאת ישראל יוקדת שהחל להתגודד סביב רכבם בזעקות "אללה אכבר"! לפתע החלו הערבים לזרוק אבנים וסלעים

הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א על התפילין וענייני תשובה

"וִירָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֵיךְ וִירָאוּ מִמֶּךָ" (דברים כ"ה, י')

בגמרא ברכות (ו.ו): "אמר רבי אבין בר רב אדא אמר רבי יצחק, מנין שהתפילין עוז הם לישראל, דכתיב 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך', ותניא רבי אליעזר הגדול אומר אלו תפילין שבראש", עד כאן.

סיפר לי ר' אשר שטרנבוך, שלפני שנים ערך נסיעה לחברון ברכב פרטי בצוותא חדא עם מחותני הרב הצדיק הישיש ר' וועלוול אייזנבאך זצ"ל. ויהי בדרך והנה סטה הנהג בטעות מן הנתיב הנכון המוליך חברונה, ופתאום מצאו את עצמם בתוך כפר ערבי עוין. הם נקלעו לפתע לסכנה גדולה מידית ומוחשית - המון זועם צמא דם של ערבים צעירים משולהבים בשנאת ישראל יוקדת החל להתגודד סביב רכבם בזעקות 'אללה אכבר!' הם נבהלו עד עמקי נשמתם ולא יכלו לזוז לא קדימה ולא אחורה.

לפתע החלו הערבים לזרוק אבנים וסלעים, אחד הצעירים נעמד אל מול הרכב וזרק אבן גדולה היישר לכיוון ראשם של יושבי הרכב המבועתים!

ברגע האחרון התעשת הרב הצדיק ר' וועלוול ונזכר בתפילין שהוא נושא עמו, שהכתוב מעיד בהן בפה מלא: "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך!"; וכי מה לנו 'סגולה' גדולה יותר מפסוק מפורש בתורה, חשב ר' וועלוול.

בזריזות הוציא את התפילין הקדושות והניחן על ראשו, והנה בה בעת ממש נחתה האבן על החלון הקדמי של הרכב והשמשות התנפצו בקול רעש גדול, הרסיסים התעופפו לכל עבר, אך למרבה הפלא לא נגעו במאומה ביושבי הרכב עצמם, ואף בגדיהם נותרו שלמים ללא שום קרע, אפילו לא קטן!

תוך כדי ההמולה שנוצרה במקום מזריקת האבנים ופגעי הרסיסים המתעופפים לכל עבר נפתח בפניהם מעבר קל בין ההמון שזז מעט הצדה, הנהג החכם ניצל תיכף את אותו פתח ודהר במהירות החוצה מן הכפר העוין, ותהי נפשם לשלל בחסדי שמים ובזכות התפילין הקדושות.

מעין טיב מעשה זה סיפר לי דודי הרב ר' יוסף דב בן הרב ר' אשר לעמל בטלמן זצ"ל, שבמלחמת תש"ח לפ"ק, כאשר בירושלים

העתיקה ניטשו קרבות עזים עקובים מדם, כנודע, גויסו אז כל הצעירים למלחמה הקשה ללא יוצא מן הכלל. עליאף היותו בן תורה, בחור ישיבה שתורתו אומנותו, הכריחוהו בעת צרה להשתתף בנטל המלחמה המתחוללת. הוא הוצב לשמירה באחת מן העמדות הרבות הפזורות על פני הגבול החוצץ בין יהודים לערבים, משם היה עליו לצפות ולאותת אות אזהרה על כל דמות חשודה המתקרבת. לפתע, ללא שהבחין בכך מראש, ראה למולו שני ערבים רשעים ואכזריים רצים במהרה לקראתו, סכין ארוכה מושחזת בידם ומופנית לעברו, רחמנא ליצלן! לא הייתה לו שם שום אפשרות בריחה או הסתתרות, וחיייו היו בסכנה גדולה!

בעמדת השמירה שלו (בודקה) היה מונח על שולחנו באותו רגע זוג התפילין הקדושות שזה עתה חלץ עם סיום תפילתו. הוא נזכר מיד בהבטחת הפסוק שלפניו: "וראו כל עמי הארץ וגו' ויראו ממך!" ומיד הניח את התפילין על ראשו ויצא כך עטור בתפילין ונעמד אל מול הרוצחים הרצים לקראתו - והנה בבת אחת פתאום אחזה בהלה במרצחים ממראה היהודי העטור בתפילין, הם הפנו את עורפם והחלו לנוס ולברוח כלעומת שבאו ללא שום סיבה הנראית לעין!

לפנינו כמה עובדות בטיב תשובתן של ישראל:

מעשה זה שלפנינו קיבלתי מפי הגאון הצדיק רבי נוטע פריינד

אחת הנשים תלתה כביסה ותוך כדי כך צנחו לה מידיה מכנסיים רטובים. היא הביטה בבהלה למטה והצליחה לראות את האירוע: המכנסיים הרטובים צונחים על ראשו של הרב בן-ציון פלמן זצ"ל

חכמה וטוב הלב של הגאון רבי בן-ציון פלמן זצ"ל

”וְעָשִׂיתָ אוֹתָם בְּכָל לְבַבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ” (דברים כ"ו, ט"ז)

כיון שהרב פלמן הלך תמיד בצדי דרכים, פעמים רבות הלך בדרכו סמוך לפתחי הבניינים ברמת אלחנן.

צהרים אחד הוא חלף עלייד הבניין הגדול ברחוב הרב זוננפלד 6. אחת הנשים תלתה כביסה ותוך-כדי שהיא תולה כבסים צנחו לה מידיה מכנסיים רטובים. היא הביטה בבהלה למטה והצליחה לראות את האירוע: המכנסיים הרטובים צונחים על ראשו של הרב פלמן. נשמתה כמעט פרוחה והגיבה בקול: "אוהו, אוי ויי".

מה שהצליחה לראות ברור במאת האחוזים הוא, כי הוא לא הגביה מיד את ראשו לראות מהיכן נפלה עליו המתנה. הרב אכן נעצר, נעמד במקום. הוריד את המכנס מכובעו, לא המשיך בדרכו, החזיקו בידו כממתין בעיניים מושפלות.

האמא ביקשה נחרדת מאחד הילדים שיירד מהר להביא את המכנסיים הרטובים שנפלו. הילד רץ והוא מצא את הרב פלמן עומד על עומדו בעיניים מושפלות לקרקע, כדי שלא לראות חס וחלילה מי הוא זה, והבגד בידו של הרב פלמן, מחכה בסבלנות לשליח שבוודאי יבוא. הילד הגיע. הרב הושיט לו מכנסיים, שנשארו נקיים, שיעלה אותם הביתה. וגם העיניים שלו נשארו נקיות כבדולח, כי עדיין לא הרים את העיניים, אפילו לא לראות את פני הילד.

זו שנייה של מחשבה. להגיב כראוי ברגע כמימרא, ולהימנע מלהגביה את הראש. עם הרבה לב טוב, כי הלב טוב של ר' בן-ציון אין לשער ו אין לתארו.

ומסיפור על מכנסיים פשוטים של ילד קטן לסיפור אודות איש גדול ותלמיד חכם, שגם מולו הבריקה חכמתו שנבעה מטוב לבו של ר' בן-ציון.

תלמיד חכם מבני ברק, מידידיו של הרב פלמן, קנה ענבים ועשה יין. כידוע, יין חייב בתרומות ומעשרות מדאורייתא. קודם שעשיר את היין טעם מהיין כדי לבדוק את טיבו. מיד נקפו לבו שמא עבר עבירה שטעם לפני שהפריש תרומות ומעשרות, ולמרות שמטרתו בשתיית היין הייתה הטעימה בלבד. הוא ניגש ושאל את ר' בן-ציון: "האם זה היה בסדר מה שעשיתי בכך שטעמתי קודם שהפרשתי תרומות ומעשרות?"

ר' בן-ציון (בטוב לבו) הבחין מיד כי התלמיד חכם הצעיר מפוחד ממה שעשה; ועוד ידע ר' בן-ציון כי אכן הוא נכשל, כי היה אסור לו לטעום לפני הפרשת תרומות ומעשרות.

הרהר שנייה והשיב לו: "הנה, מה שקרה כאן זה מחלוקת בתוספות, כי בתוספות במקום פלוני בש"ס נאמר כי אסור לטעום קודם הפרשת תרומות ומעשרות, אך מצד שני יש תוספות הכותב שאין הקדוש-ברוך הוא מביא תקלה לחבר, זה בעיניי אכילה...". כמי שאומר לו: אתה הרי צדיק, וממילא יש כאן מחלוקת בתוספות... תחכום הנובע מלב טוב.

החולצה והחורים שבחולצה

סיפורה של חולצה קטנה של ילד קטן בנו של ר' בן-ציון, סיפור גדול על אבא שלי: באותן שנים היה בדרך-כלל לכל ילד חולצה אחת שאותה היה לובש רוב או כל ימי השבוע. מטבע הדברים כשלושים בגד יום יום, הבגד נשחק ומתחיל להיקרע פה ושם. וכך היתה גורלה של חולצתי - מפעם לפעם נולד בה חור כזה או אחר. כמובן שאמא היתה מתקנת את החור מיד, אבל בכל זאת אינה דומה חולצה מקורית לחולצה משופצת עם טלאים קטנים.

ויהי היום, אחד הילדים בחיידר הסתכל ככה מקרוב על החולצה, צחק עלי ולעג לי: "יענקי לובש חולצה קרועה עשויה טלאים...". התביישתי מאוד והחלטתי בלב: 'זהו, אני לא הולך יותר לחיידר עם החולצה. עד שאין לי חולצה אחרת אני לא הולך לחיידר, ויהי מה!'. חזרתי הביתה ואמרתי: "אמא, או חולצה אחרת או שאני נשאר בבית!".

בלילה כאשר אבא שב מהכולל סיפרה לו אמא את המקרה ואת הכאב. אבא שמע והפטיר ברוגע: "הוא צודק, אם הוא מתבייש ללכת עם החולצה הזו שיישאר בבית".

במכתב שהעביר להרב גרשטיין הוא מספר על חברו מהקיבוץ החילוני, המתפקד כטייס קרב, שסיפר לו שיש לו מועקה בלב... כי כאשר הגיע לגיל בר־מצווה לא עשו לו שום דבר! "לא הנחתי תפילין אפילו באותו יום, לא עליתי לתורה, וזה מעיק לי, אחרי הכל אני יהודי", הוא אומר והכאב נשמע מגרוננו

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על קידוש ה'

"פי שם ה' נקרא עליך" (דברים כ"ה, י')

במקרה שלנו אין מדובר לכאורה בתינוק שנשבה, וזאת מצד שתי סיבות: ראשית, הרי עצם העובדה שהוא רוצה להניח תפילין ולקבל עליה לתורה יש בה כדי להוכיח שהדבר באמת מעיק לו, ואם כך איננו תינוק שנשבה. שנית, טייס זה ליווה את חברו, שחזר בתשובה והפך לראש כולל, בכל התהליך הארוך של החזרה בתשובה, מתחילתה ועד סופה, ואם כן בוודאי שהוא מכיר את דרך היהדות ויודע מה היא מכילה!

הגילוי של מרן הגר"מ פיינשטיין זצוק"ל

מרן הגאון רבי מיכל פיינשטיין זצוק"ל סיפר לי בשם מרן ה'חפץ חיים', שפעם גזרה המלכות שכל בתי העסק של היהודים יולאמו אלא אם כן ימיר בעל העסק את דתו, רחמנא ליצלן. וסיפר ה'חפץ חיים', שלא היה יהודי אחד שהסכים להמיר את דתו. ולכן, כשהתעוררה לאחר מכן שאלה כיצד להתייחס אל היהודים הללו, פסק הלכה למעשה שלמרות שהם מחללי שבת בפרהסייה ומצד ההלכה הם נחשבים כגויים לכל דבר, אי אפשר להחשיבם ככאלה, שהרי הם הצהירו בריש גלי שלא ימירו את דתם למרות ההפסד הכספי העצום שנגרם להם.

ואם כן, לכאורה גם במקרה שלנו אי אפשר יהיה להחשיב את החבר הטייס הזה כתינוק שנשבה, וכנ"ל.

ועל פי זה השבנו לתלמיד חכם ששאל, שלמרות אשר אין איסור להעלות לתורה מחללי שבת, אבל מרן הגר"מ שלישיב זצוק"ל הורה שלא להעלותם בין שבעת הקוראים, ולכן הצענו לו שינהג בדרך זו: "תגיד לגבאי שיקרא לך - בשקט - לעלות לתורה, ואחר כך יכריז בקול רם את שמו של החבר החילוני, ואתה תאמר לחברך 'אני אברך בקול

בסיפור דלהלן (שסופר ע"י הגר"י זילברשטיין בבית מדרשנו, והובא ב'ווי העמודים') נשמע על דברים המצביעים לכאורה על חילול ה', אבל בעצם יש בהם קידוש שם שמים לאור דברי הרמב"ם שכל העושה דברים בצנעה לשם שמים יש בכך קידוש ה'.

הסיפור החל כאשר מכובדנו הרב יוני גרשטיין מסר לנו מכתב שקיבל מחברו, תלמיד חכם גדול, המכהן כראש כולל ומרביץ תורה לרבים. אדם זה לא נולד להורים חרדיים. הוא גדל בקיבוץ חילוני, ובתקופת שירותו בצבא שימש כטייס במטוס קרב. בשלב מסוים החל לחשוב על תכלית החיים וחזר בתשובה, ולא הסתפק בכך אלא הפך כאמור למרביץ תורה. במכתב שהעביר להרב גרשטיין הוא מספר על חבר טוב שלו מהקיבוץ החילוני, המתפקד עד היום כטייס קרב, שפגש אותו וסיפר שיש לו מועקה בלב.

איש זה, שלמרבה הצער עדיין אינו שומר תורה ומצוות, מספר לחברו התלמיד חכם שחזר בתשובה שלמה, שכאשר הגיע לגיל בר־מצווה לא עשו לו שום דבר! "לא הנחתי תפילין אפילו באותו יום, לא עליתי לתורה, והור"י לא ציינו את יום הגעתי למצוות בשום אירוע מיוחד, וזה מעיק לי שהרי אחרי הכל אני יהודי", הוא אומר והכאב נשמע מגרוננו.

"ומה הנך רוצה ממני?", שאל חברו התלמיד חכם. "אני מעוניין שתסדר לי עליה לתורה במקום כלשהו, שבו גם אניח תפילין לפחות פעם אחת בחיי!", השיבו.

לראות את טעמה המתוק של השבת

מספר חברו התלמיד חכם, שבכל מהלך השיחה עם חברו החילוני לא שמע ממנו שהוא מעוניין להתקרב לשמירת תורה ומצוות. הוא רוצה רק להניח תפילין ולעלות לתורה, וזהו.

"ניסיתי להציע לו שייגע למשפחתנו לשבת קודש ויראה את טעמה המתוק של השבת, אבל ברגע שהוא הרגיש שאני מנסה לקרבו שלל את ההצעות מכל וכל...". התלבט התלמיד חכם בשאלה, אותה העלה במכתב שהעביר להרב גרשטיין, איך אפשר לתת עליה לתורה ולהניח תפילין פעם אחת בחייו, ולאור דברי הרמב"ם הנ"ל יש בכך קידוש ה', הרי מדובר באדם המחלל שבת בפרהסייה! והנה, בדרך כלל מתייחסים לאנשים כאלה כ'תינוקות שנשבו', אבל

אנשים הצועקים האחד על רעהו. להפתעתם כי רבה צעק אחד: "מדוע אתה מעכב אותי, הרי אני צריך לחזור עתה לעיר נתיבות..." בקיצור, האיש מצא טרמפ גם בדרכו חזרה לדרום הארץ. ברור היה מעל לכל ספק שרצונו העז של האיש שלא לבטל קבלתו בענין התפילה בציבור הביאה את ה' יתברך להתערב בענין ולסדר לו את ה'הסעות' גם בהלוך וגם בחזור.

עד כאן סיפורו המרתק של הרב ברזילי. לאור הדברים התעוררנו בשאלה כדלהלן: היהודי מנתיבות שהתאמץ כליכך להגיע לבני ברק עלימנת לא להפסיד תפילה בציבור, הרי לא יוכל למחרת היום ללמוד כיאות ב'סדר'. הוא יהיה עייף מאוד ולא יעלה בידו להתרכז כראוי. ואם כן, האם אי-החמצתה של תפילה בציבור שווה עדיכדיכך שהאברך יצטרך לבטל למחרת מתורתו? הרי הגמרא (מועד קטן, ט.) מביאה על כך את הפסוק (משלי ד, כו) "פלס מעגל רגלך, וכל דרכיך יכוננו", וכן נאמר (משלי ה, ו) "אורח חיים פן תפלוס", דהיינו שהאדם צריך לשקול את דרכיו בפלס-מאזניים ולהחליט מה שווה נגד מה! ואם כן, השאלה היא האם הענין החשוב הזה שלא להפסיד תפילה בציבור חשוב עדיכדי כך גם אם הוא יבטל מסדרי הלימוד שלו? הצגתי את השאלה הזו בפני גיסי מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, שאמר כי "כדאי היה ליהודי ההוא להשקיע את המאמץ הזה ולהתפלל בציבור". וחשבתי שהביאור בכך הוא, שכיון שליהודי אשר קיבל על עצמו שלא להפסיד תפילה בציבור היה רפיון בענין זה וביקש להתחזק, הרי אם יבטל את הקבלה פעם אחת יש חשש שהרפיון יחזור!

זכה בה לחיי העולם הבא

הרמב"ם בפירוש המשניות בסוף מסכת מכות (פרק ג' משנה טז) כותב, שאם אדם מקיים מצוה אחת בשלמותה ודבק בה במסירות נפש, הרי הוא זוכה לחיי העולם הבא. דבריו מוסבים על המשנה "רבי חנניא בן עקשיא אומר רצה הקדוש-ברוך-הוא לזכות את ישראל", וזה לשונו: "מעיקרי האמונה בתורה, כי כשיקיים אדם מצוה מתרי"ג מצוות כראוי וכהוגן, ולא ישתף עמה כוונה מכוונת העולם בשום פנים, אלא שיעשה אותה לשמה מאהבה כמו שביארתי לך, הנה זכה בה לחיי העולם הבא. ועל זה אמר רבי חנניא, כי המצוות בהיותם הרבה אי אפשר שלא יעשה אדם בחייו אחת מהם על מתכונתה ושלמותה. ובעשותו אותה המצוה תחיה נפשו באותו מעשה וכו'". וזה תואם את דבריו של גיסי שליט"א שאמר, שאם האדם קיבל על עצמו שלא להחמיץ אף פעם תפילה בציבור כדאי שלא יתרשל בכך ולו פעם אחת, ולכן גם בענייניו של היהודי מנתיבות כדאי שלא להחמיץ את התפילה ולו פעם אחת.

מסקנה זו צריכה ללמדנו אורחות חיים: שכאשר אדם מקבל על עצמו דבר פלוני, חשוב מאוד להקפיד ולשמור על הדבר ולא לזלזל בכך. כי בדרך-כלל, כאשר מחמיצים פעם אחת באה מיד לאחר מכן הפעם השנייה וכו'...

(מתוך ספר 'מצוות בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

ואתה תחזור על כל מה שאני אומר מילה במילה, ואחר-כך תקרא בתורה עם הבעל-קורא! ברכותיו של החבר החילוני לא תהיינה לבטלה, כי הוא הרי קורא בתורה ויש לו חיוב לברך, מה גם שבוודאי הוא לא בירך בבוקר... וכך יפתרו כל הספקות על הצד הטוב ביותר.

מצוות קידוש ה', כפי שהיא מתפרשת תמיד עלידי שומרי תורה ומצוות, איננה רק במסירת הגוף ממש לה' יתברך; 'מסירות נפש' היא מושג שקיבל 'הרחבה יתירה' בדורות האחרונים, ומסירות זו באה לידי ביטוי גם כאשר אדם מוכיח לבוראו שהוא מוכן להקדיש מאמצים עליונים על-מנת לעשות רצונו בלבב שלם. המעשה שלפנינו, שסופר עלידי הרב מרדכי ברזילי, יו"ר 'הצלה', התרחש בעיר נתיבות בדרום הארץ, ובמקביל גם בבית הכנסת 'איצקוביץ' בבני ברק.

בשעה 12:30 בלילה סיים יהודי בני-ברק את עיסוקיו בנתיבות והתכונן לשוב לביתו. לפתע הוא מבחין ביהודי נוסף המבקש ממנו לעצור ולקחתו בטרמפ.

כיון שבשעה זו כבר אין תחבורה ציבורית בכל האזור וחזותו של מבקש הטרמפ היתה חרדית לכל דבר, עצר הנהג, פתח את החלון, ושאל את הטרמפיסט לאן הוא מבקש להגיע. משהשיב שהוא צריך להגיע לבני ברק הזמינו להיכנס לרכב ופתח בנסיעה.

ויהי בהיותם בדרך שואל הנהג את האיש שהצטרף לנסיעה מה יש לו לחפש בבני ברק בשעה מאוחרת כליכך. תשובתו של האיש היתה מפתיעה: "קיבלתי על עצמי לא להפסיד אף פעם תפילה בציבור, ובדיוק היום היו לי טרדות רבות ועד לרגע זה לא הצלחתי להתפלל ערבית בציבור. ישבתי וחשבתי מה עלי לעשות; הרי בכל האזור אי אפשר עתה להשיג מנין, ואם כן אולי בכל זאת הפעם אתפלל שלא במנין. אבל מיד התחזקתי בעצמי ואמרתי שאם אעשה זאת פעם אחת ואתפלל ביחידות תיעקר כל הקבלה שלי והכל יתערער. לכן החלטתי להתאמץ ולנסוע עד לבני ברק ולסור לבית הכנסת 'איצקוביץ', שם יש מניינים עד שעה מאוחרת מאוד. היצר הרע ניסה להחלישני, אבל עמדתי נגדו, יצאתי לכביש וחיפשתי טרמפ, והנה עזרני ה' יתברך ומצאתי אותך".

השניים נוסעים לבני ברק. והנה, מיד בהגיעם ל'איצקוביץ', בשעה 1:45 אחר חצות, הם שומעים צעקות 'צענטער, צענטער' (עשירי למנין). היהודי שלנו מצטרף בשמחה רבה למנין ומתפלל בציבור... בעוד הטרמפיסט מתפלל ערבית, עשה הנהג חשבון לעצמו ואמר: 'הרי האיש שהגיע אתי מתגורר בנתיבות, ואם כן איפה הוא יבלה עתה את השעות שנתרו עד הבוקר? הרי ברור שאין לו אפשרות לחזור עתה לנתיבות!'

הנהג מחליט להמתין עד תום התפילה ואז הוא ניגש אל היהודי שנסע אתו ושואל "איפה הינך מתכונן לישון עד הבוקר?". הלה לא התבלבל והשיב שהוא מתכונן לעלות לשיבת פוניבו' ולישון על אחד הספסלים...

אדהכי והכי הם יוצאים מבית הכנסת 'איצקוביץ' ומבחינים בשני

כשהיה בן שלושים, בעקבות חולי של בתו קיבל על עצמו כמה קבלות, בתוכם קבלה שלא ליטול ידיים רק לסעודה של מצוה וכך עשרות שנים לא אכל כי אם מסעודת מצוה

פרק מיוחד בגדלותו של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל

"וּבָאתָ אֶל הַפֶּהן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם" (דברים כ"ג, ג')

למרות שגדל באמריקה החומרנית והנהנתנית ואולי דווקא משום כך קידש רבינו עצמו ומגיל צעיר הרחיק את עצמו מהבלי ותענוגי עולם הזה מחשש שהם עלולים להפריע לגדילתו וצמיחתו. מרגלא בפומיה לחזור על דברי רז"ל שהתורה מעלה מטומאה לטהרה, מטבע הדברים דרגת קדושתו ופרישותו של אדם רם המעלה הינה בהצנע לכת ורב הנסתר בה על הגלוי, שככל שראו וידעו ידע להסתיר מעיני כולם את פרישותו מהנאות העולם הזה, הוא עצמו לא נתפס בעיני הציבור כאדם פרוש מעולם הזה, והיה נראה טבעי עם כל אדם שהוא, אך אדרבה במקום שאתה מוצא ענוותנותו שם גדולתו וחסידותו.

במשך השנים הראשונות בארץ ישראל ישב רבינו עם הבחורים בכל שעות היממה משעות הבוקר המוקדמות ועד שעות הלילה המאוחרות ואז הם ראו גם את מנהגו במאכליו שהיה אוכל בפרישות, במידה מצומצמת מאד ולא אחת כשהביאו לו את האוכל היה מוריד מראש חלק ממנו, ומורה להעבירו לצלחתו של חתנו הג"ר חיים דב שיהיה לו כח בשקידתו העצומה או שהעביר זאת לאחרים, תלמידים וכד', ולעצמו השאיר מעט מאד.

כך מעידים רבים שבמשך השנים היה מוריד כמה שהרבנית שמה לו, כאשר ברור היה לו שלא תדע מזה, לאחרים, כך גם בבתי שמתארח ונתנו לו כיד המלך כראוי לאורח שכוה, חיפש ומצא שעת כושר כשלא ראו וביקש מאחרים שיאכלו חלק ממנתו. מלבד זאת היה לו בישיבה במשך שנים רבות כופתאות מיוחדות שהיו עשויות מדגים טחונים שזה היה מאכלו.

סיפר אחד התלמידים שנכנס פעם למטבח הישיבה וראה את הטבחית עוסקת בבישול קציצות אלו ומתוך סקרנות ביקש לטעום מהם. התברר שטעמם היה תפל מאד מאד, שכן לא היה בהם שום תוספת, קמח או מלח או תבלין אחר, וצריך היה להזהר שלא יתפוררו במהלך הבישול שכן לא היה מה שידבקם, לא ברור מה הייתה הסיבה שאכלם האם היה זה שלא להנות מעוה"ז או משום שנוהר ממאכלים שיכולים להפריע למצב של גוף נקי בהיותו מניח תפילין בכל שעות היום, כך או כך למד אותו תלמיד על דרגת פרישותו של רבינו שאכל דגים אלו בלי שום טעם בקביעות עשרות שנים.

כמו כן תלמידו הג"ר משה לואיס ראש ישיבת שערי חיים היה

מביא לו מדי יום מאפה אותו הכינה רעייתו הרבנית, מאפה שנעשה מחומרים בריאים בהדרכתו, קמחים ודגנים, שמרי בירה וכד' כמעט בלי טעם. כששאלהו מישהו פעם איזה טעם יש לתערובת כזו? התפלא על השאלה, והשיב איני יודע, זה טעים ובריא! דבר נוסף, היו מביאים לו בשיעור כוס קפה מהביל להרוות צמאונו בשעת השיעור. מעולם לא שתה את הקפה כשהוא חם וטעים, תמיד שתהו כשהיה קר, לא ברור האם היה זה בכוונה או שהיה שקוע בשיעור ושכח או שעשה זאת כדי שיוכל לברך ברכה אחרונה שכידוע דעת הפוסקים שלא מברכים כששותים כוס רותח ומהביל שלא ניתן לשתות ממנו רביעית בבת אחת. כך או כך, ראו שלא נהנה מכוס שתיה רותח.

שוקולד זה טפל

היו תקופות שהיה משתמש בשוקולד במקום סוכר כממתיק הקפה, אמרו אז שעשה זאת בהמלצת רופאו שאמר לו שבשוקולד ישנה תכונה שהוא ממריץ את הדם ונותן אנרגיה לגוף. תלמידים משוויץ היו מביאים לו משם שוקולד כשהגיעו והיה מודה להם על כך ומברכם.

היה בזה משהו לא מובן בהתאם לכל הנהגתו הידועה בישיבה להתרחק מתענוגים ומוותרות וכאן מביאים לו דווקא שוקולד משוויץ.

מספר תלמידו הג"ר משה לואיס: פעם היה לרבינו ספק האם ברך על הקפה, הציע לו רבי משה שיקח חתיכת שוקולד ויברך עליה

כשהתכופפתי אל הנהג לשאול אותו האם הוא מוכן להסייע אותי ראיתי אדם גלוי ראש, בעל רעמת שיער גדולה על ראשו. אמרתי לו: "ערב טוב, נהג יקר, האם אתה פנוי לנסיעה?", ולהפתעתי, במקום שישב לשאלתי הוא ספק כפיו זו לזו וקרא בקול גדול: "ישתבח שמו לעד. ה' שמע תפילתי!"

הגה"ח רבי אהרן טויסיג שליט"א על כוחה של מילה טובה

"להיות לו לעם סגולה" (דברים כ"ו, י"ח)

ישנו מאמר ידוע משמו של הרה"ק ה'צמח צדק' מליובאוויטש זי"ע, שאם אדם רוצה להוכיח את חברו על עניין כלשהו עליו להיות שלם בשלושה דברים, וכדלהלן.

ומשול הדבר לרופא הרוצה להזריק זריקה דרך הווריד, אך ישנם שלושה כללים שעליהם הוא מחויב להקפיד לפני שייגש למלאכתו: האחד - עליו לחטא את מקום ההזרקה בחומר חיטוי חריף, כדי שהמקום לא יהיה מזוהם. השני - המחט צריכה להיות נקייה ומחוטאת בחומרי חיטוי חריפים, כדי שלא תזהם את דמו של החולה. השלישי - ידיו של הרופא צריכות להיות נקיות בתכלית.

והנמשל: אם רואה אדם שהוא חייב להוכיח את חברו באיזה עניין, ראשית - כל עליו לבדוק את עצמו שלא תהיינה לו נגיעות אישיות, אלא כל כוונתו תהיה אך ורק לטובת החבר - כמו רופא המנקה את מקום הזריקה כדי לוודא שפעולתו תהיה לטובת החולה בלבד. לאחר מכן עליו להקפיד שהדיבורים שלו, שהם משולים למחט הזריקה, יהיו נקיים מכל רבב של רוע לבל ידקרו ויפגעו בנפשו של הזולת. והדבר השלישי - אל לו להסתכל על החבר כעל איש נחות דרגה, כי אז יהיה משול לרופא שידי מוזהמות בחיידקים.

"ישתבח שמו לעד, ה' שמע תפילתי!"

בהקשר לדברים הללו אספר סיפור נפלא אשר בדידי הווה עובדא, ויש בסיפור זה תועלת מרובה לשומעים:

באחד הימים הוכרחתי מחמת סיבה מסוימת לבקר בעיר אחת מחוץ לבני ברק. בשעת לילה מאוחרת, כאשר רציתי לחזור לביתי, עצרתי מונית מזדמנת שעברה ברחובה של עיר. כשהתכופפתי אל הנהג לשאול אותו האם הוא מוכן להסייע אותי ראיתי אדם גלוי ראש, בעל רעמת שיער גדולה על ראשו.

לפני שניגשתי אל מטרתו, נהגתי כפי שהדריך אותו אבי זצ"ל - להקדים שלום לכל אדם, ואפילו לפחות שבשוק, ולכן אמרתי לו תחילה במאור פנים: "ערב טוב נהג יקר, האם אתה פנוי לנסיעה?". והנה, להפתעתי, במקום שהלה ישב לשאלתי הוא ספק כפיו זו לזו וקרא בקול גדול: "ישתבח שמו לעד. ה' שמע תפילתי!"

על משפט זה הוא חזר לנגד עיני המשתוממות כמה וכמה פעמים, עד שלרגע עלה במחשבתי שאולי מדובר באדם שאינו שפוי בדעתו

שלא כדאי לי לנסוע אתו דרך ארוכה מחוץ לעיר. אך הנהג חיך אלי, החווה לי בידו להיכנס לרכבו ומיד החל להסביר לי: "שמע נא, אדוני, הסעתי היום אנשים רבים מאוד מכל גונוי הקשת של החברה הישראלית, מכל החוגים והעדות, ומבין כל האנשים הללו לא היה אחד מהם שבירך אותי בברכת 'בוקר טוב', 'צהרים טובים' או 'ערב טוב'. הייתי מדוכדך מכך שבמשך כל היום כולו לא שמעתי את המילה 'טוב' אפילו פעם אחת, ולא יכולתי לסיים את עבודתי וללכת לביתי לישון. לכן ביקשתי מה' שיזמן לי מישהו שיברך אותי ב'טוב', והנה שמע ה' תפילתי, וזה פירוש השמחה ששמחתי לאחר ששמעתי את ברכתך".

נסעתי עם נהג המונית דרך ארוכה עד בני ברק, במהלכה שוחחנו על דא ועל הא, ובין השאר הוא ביקש ממני שאומר לו איזה דבר תורה. חזרתי לפניו על הדברים הנ"ל של הרה"ק ה'צמח צדק' זי"ע, כי אדם המבקש להוכיח את חברו צריך ללמוד מעולם הרפואה, שכמו רופא הרוצה להזריק זריקה לחולה עליו לחטא את מקום הזריקה, את המחט ואת ידיו, כך המוכיח צריך להסתכל על האיש בחזקת כשר ונקי מכל לכלוך, והדברים שהוא אומר אל להם להיות בוטים כמדקרות חרב, אלא נקיים ומתונים, ועל האומר עצמו לנקות את פיו ולשמור דיבוריו כהוגן.

כאשר סיימתי לומר רעיון זה באוזני הנהג הוסיף לי הלה ואמר: "דרכם של הרופאים, כי כאשר הם מסיימים לדקור את החולה הם מלטפים את ידו עם צמר גפן ספוג בחומר כדי להקל על כאב הדקירה, כך גם המוכיח בשער צריך ללטף את לבו של השומע

מראה מפעים במיוחד אירע פעם בעיצומו של ועד מוסרי שעסק בענין מידות טובות ולב טוב לזולת. רבי אריה פינקל זצ"ל ציטט את דברי רש"י בתהלים, ומרוב חיבורו אל הדברים וחיבתו ותשוקתו כלפיהם, פרץ בבכי נרגש שסחט דמעות מכולנו

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א על האצילות ומידותיהם הטובות של גדולי ישראל

"וּבָאתָ אֶל הַפֶּהן אֲשֶׁר יְהִיה בְּיָמִים הָהֵם" (דברים כ"ג, ג')

את עיקר משנתו החנוכית שהנחיל הסבא לתלמידיו, השתית על הצורך לרכוש חכמה וטוב לב. עם שניהם יחד ניתן להיטיב עם הבריות!

אמרה נפלאה היתה שגורה על לשונו של הגאון הצדיק רבי דוב יפה זצ"ל, משגיח ישיבת 'כפר חסידים', בה הרבה לזרז את תלמידיו: "אדם יכול לבחור לעצמו לחיות בגן עדן של מידות טובות, ובמקום זה הוא בוחר לחיות בגיהנום של מידות רעות. תאמרו לי אתם - לא חבל?!"

משמעות האימרה היא, כי אדם שנוהג במדות טובות הרי הוא הראשון שמרויח מזה, חייזו הם בבחינת חייזו גן עדן. אין כעס, אין רטינה, אין עצב, אין דאגה, אין קנאה, אין שנאה. אך במקום זאת הוא בוחר להשחית את מדותיו בנסיון להיטיב עם עצמו או להרויח רווח מזערי כלשהו, כשלמעשה הוא המפסיד הראשון והעיקרי מהתנהגותו - חייזו הם חייזו גיהנום, מלאי רוגז, עמוסי שטנה וכעס. "תאמרו לי אתם - לא חבל?!" הדהדה שאלתו הנוקבת של המשגיח שוב ושוב...

טוהר מדותיו של רבי אריה פינקל

במשך השנים זכיתי להסתופף רבות בהיכלו של דודי, הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל, ראש ישיבת מיר-ברכפלד, ומדי פעם לשמוע ממנו ועדים במוסר. השעות המיוחדות הללו במחיצתו אינן נמחות מזכרוני, אישיותו המרוממת היתה עבור כולנו דוגמא חיה ומוחשית

הגאון רבי מיכל זילבר שליט"א, ראש ישיבת זועהיל, מעיד את אשר ראה במחיצת רבו, מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, בעל ה'חזון יחזקאל'. את היחס המיוחד במינו שזכתה לקבל ממנו העוזרת בבית, זאת שהיתה אמונה על מלאכת הנקיון.

מדי פעם הוא היה קורא לה באמצע העבודה ומבקש ממנה שתנוח מעט. גם הודיע לה באופן כללי שהוא מאד ישמח אם תעשה את מלאכתה בצורה איטית וקלה, מאשר שתעבוד במהירות ובאופן מכביד ומתיש. זאת למרות שהאיטיות הזאת עלתה לו בתשלום נוסף, משום ששילם לה לפי שעות.

היחס הזה של הענקת כבוד שרחש הרב אברמסקי לאותה עוזרת בודאי גרם לה להסתכל בעין אחרת, טובה יותר, על התורה ודרכי הנועם שלה. גישה כזאת להתייחס בכבוד ראוי לכל אדם בשווה, מבלי לעיין מה טבעו ומעמדו, היא זו שמביאה שלום ושלוה בעולם. מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, בספרו 'אמרי דעת' (חלק ב עמוד כד) מאלף אותנו מנסיונו רב השנים בתחום החנוך, כך: "אני אומר לכם מתוך עובדות קיימות ומנסיון של עשרות שנים, שיסוד הבנין של האדם, איך שבונה את עתידו ומעמיד את עצמו לכל החיים, לא הכשרונות ושאר דברים קובעים זה, אלא רק המידות! אם יש לאדם מידות טובות, אזי יש לו עתיד מזהיר, ואם חס וחלילה המידות הן אחרות, הוא רחוק מהכל. אמנם יכולים לטעות בו, אבל באמת הוא רחוק ממעלות לגמרי..."

וממשיך שם רבי מיכל יהודה לכתוב משפט מפליא: "וכן ראינו ושמענו על כל גאוני זמנינו וגאוני דור הקודם כל אותם הידועים, יסוד היסודות אצלם היה מידות טובות!"

נוראים הם דבריו הנוקבים של הגאון מוילנא בפתח ספר 'אבן שלמה': "כל עבודת השם תלוי בתקון המידות, שהם כמו לבוש למצוות וכללי התורה, וכל החטאים משרשים במידות... ועיקר חיות האדם הוא להתחזק תמיד בשבירת המידות, ואם לאו למה לו חיים?!"

כאשר נשאל פעם ה'סבא מסלבודקה, מרן הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, כיצד מתמצת הוא את עיקר פעליו בחיים? השיב ה'סבא' משפט עמוק ותמציתי: "השתדלתי לחנך את התלמידים שלי, שמוטל עליהם להיות קלוג און גוט!" (חכם וטוב).

- מהו זוך וטוהר המידות. בו ראינו סמל של שלימות בתורה, בהנהגה, ביראה ובמידות, שכמוהו רוצה הקדוש ברוך הוא שיראה היהודי. בשיחותיו של רבי אריה חשנו תמיד כי דבריו יוצאים מלב טהור, מתוך עיבוד עצמי עקבי קודם אמירתן. לכן דבריו עשו רושם כה גדול על השומעים ונחרטו עמוק בלבבות. האצילות והנועם המיוחדים בצורת מסירת הדברים, אף הם הוסיפו נופך להשראה המיוחדת שהורגשה בסביבתו בעת שמיעת מוסריו ואמריו.

יש לציין, כי בענותנותו המיוחדת במינה תמיד הרגיש שאינו ראוי לומר מוסר לאחרים, ונמנע מלהעיר או לתבוע משומעי לקחו על דרגות ומעלות שלפי רום מדרגתו סבר שאינו אוהז בהן או שלא רכש בהן מספיק שלימות.

מטעם זה כידוע, סירב רבי אריה בתחלה למלא את מקום אביו, הגאון הצדיק רבי חיים זאב פינקל זצ"ל, מנהלה הרוחני של ישיבת מיר, למסור במקומו את השיחות הקבועות בישיבה. כשדודו, ראש הישיבה, מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ניסה להפציר בו ולשכנע אותו כי הוא ראוי לאותה משרה רמה, הצליח רבי אריה בחכמתו הרבה להפוך את הקערה על פיה ולשכנע את רבי חיים, כי דוקא הוא עצמו זה שראוי להתחיל למסור שיחות בישיבה...

בסופו של דבר, אכן השתכנע רבי חיים לטעונו של רבי אריה, ובזכותו החל למסור שיחות מוסריות בישיבה, וכך זכה עולם התורה לטעום מעט מההרגשים העדינים של רבי חיים, ולהיזכר בכוחו העצום והבלתי נדלה גם בתחום המוסר. יסודותיו העצומים והנפלאים מתבדרים בשמו עד היום, וספרו 'שיחות מוסר', שרבי אריה עצמו ערך בטוב טעם ודעת, קנה שבייתה בבתי מדרשות והיכלי התורה והיראה בכל אתר ואתר.

מראה מפעים במיוחד אירע פעם בעיצומו של ועד מוסרי שעסק בענין מידות טובות ולב טוב לזולת. רבי אריה ציטט את דברי רש"י בתהלים, ומרוב חיבורו אל הדברים וחיבתו ותשוקתו כלפיהם, פרץ

בבכי נרגש שחט דמעות מכולנו.

היה זה כאשר הקריא את דברי רש"י בתהלים על הפסוק: "אתה כוננת מישרים משפט וצדקה ביעקב אתה עשית" (צט, ד). מפרש רש"י בשם 'מדרש תנחומא': "אתה כוננת מישרים - פשרה ושימת שלום בין אנשים כוננת באמרך 'כי תראה חמור שנאך רבץ', 'כי תפגע שור אויבך'. מי הוא שיראה את שונאו גומל לו חסד שלא ידבנו לבו לחבקו ולנשקו?!..."

'נפשי יצאה בדברו'

כוננת רש"י שם לומר, שכאשר ציותה התורה את האדם שרואה את חמור שונאו רובץ תחת משאיו לסייע לו להרימו, או כשפוגש את שורו או חמורו של אויבו תועה בדרך ועליו להשיבו לבעליו, יש לה בזה רצון נוסף מלבד המצוה כשלעצמה. התורה רצתה לכונן שלום בעולם בין בני אדם. כאשר אדם רואה את שונאו בטעינת החמור או משיב לו את אבידתו, זה גורם לו לאהוב מחדש את חברו, ואף לחבקו ולנשקו. נמצא שהתורה בחוקיה הישרים מכוננת שלום בעולם.

"צא ולמד", עורר רבי אריה בקול נרגש ונשנק מבכי, "כיצד כל ההלכות והחוקים שמצוה אותנו התורה, הגיונם ושרשם במידות טובות והגונות. כיצד רצון התורה הוא אך ורק ליישר את דרכינו ואורחותינו, שנאהב האחד את רעהו ושננהג כראוי האחד כלפי רגשותיו וצרכיו של השני..."

רבי אריה שסמל בהנהגתו האישית רגש יוצא דופן לצרכי הזולת, בשעה שהקריא את מילותיו הקדושות של רש"י הללו, לבו עלה על גדותיו, עד שלא היה מסוגל לעצר את זרם הדמעות שאיימו לפרוץ בסערה... ראינו את החיבור ואת ההמייה שלו לדברים. 'נפשו יצאה בדברו'!

(אוצרותיהם אמלא')

מהו הספר "בשר על גבי גחלים"?

"וְשִׁמְחָתָ בְּכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לָךְ" (דברים כ"ו, י"א)

ה"אור החיים" הק' כ' גם ירמוז במאמר בכל הטוב אל התורה, כאומרם ז"ל (אבות ו,ג) ואין טוב אלא תורה, שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגענים ומתלהטים אחריה ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם

החיד"א ב"שם הגדולים" מביא שיש ספר ששמו "בשר על גבי גחלים", והוא ספר קדמון, מזכירים אותו הראשונים ונקרא כך הספר הנזכר שישנו בנותן טעם כבשרא אגומרי.

ובליקוטי מהרי"ל (אות עא) כתב: שנקרא כן מפני שמה שכתוב בו, יש בו סברא וטעם כבשר הנצלה ע"ג גחלים,

קב ונקי הרב צבי וינברג

ואינו מצוי ביננו, כי בעו"ה בגזירות נעלם ממנו והוא זה שהביאו בפוסקים "חיבור רב ביבי", והרבה נמצא במרדכי הגדול.

בליקוטי מהרי"ל (אות פג) כ' שמעידין על ר"ת, כשהיה רוצה ללמוד תמצית מהלכה חמורה היה נותן לפניו תל של זהובים לשמוח בהן ונתרחב לבו ולמד בכח.

מצטרפים ללימוד הדף היומי בהלכה בקבלה טובה לקראת הימים הנוראים: המוני בית ישראל מתחילים בשבוע הבא בלימוד חלק ה' במשנה ברורה במסגרת הדף היומי בהלכה

מעמדי שיעורי פתיחה בחלק ה' במשנה ברורה יתקיימו בבתי גדולי ישראל שליט"א • הנהלת דרשו העולמית הודיעה על הענקת מלגה מיוחדת למאות מגידי השיעור של הדף היומי בהלכה • היערכות להצטרפות המונית ללימוד הדף היומי בהלכה לקראת תחילת לימוד חלק ה' • קבלה טובה לקראת הימים הנוראים ויזמא דהלולא של מרנא החפץ חיים

במאות רבות של מוסדות תורה וחינוך, בישיבות הקדושות, בסמינרים, בתלמודי התורה ובבתי החינוך לבנות, יעסקו התלמידים במורשתו המזהירה של מרנא החפץ חיים, ישננו הלכות שמירת הלשון ודברי מוסר בנושא מתוך ספריו הקדושים, ויקדישו מזמנם לעיסוק בהלכות שבת שבמשנה ברורה, על פי סדר הלימוד של 'הדף היומי בהלכה', אשר התקבל בכל רחבי העולם היהודי, בעידודם ובתמיכתם הנלהבת של מרנן ורבנן גדולי ומאורי הדור, אלו אשר עמנו חיים היום ואלו אשר הנהיגו את העדה הקדושה והסתלקו לבית עולמם, ובראשם רבותינו עמודי ההוראה מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, מרן הגר"ש ואזנר זצוק"ל, ורבינו ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, לצד כל גדולי האדמו"רים וראשי הישיבות. ב'דרשו' קוראים לכל יהודי באשר הוא, להצטרף לרבבות שכבר קיבלו על עצמם ועוסקים מדי יום בלימוד 'הדף היומי בהלכה', לימוד אשר הרבו גדולי ישראל לשבח אותו, ושכבר הוכח כי הוא מהווה הדרך הטובה ביותר ללימוד עקבי של ה'משנה ברורה' בשלמותו. ובזכות הלימוד בתורתו של רבינו בעל ההילולא, נזכה לבוא ליום הדין כשעמנו הסיגור הגדול אשר קם לעם ישראל, ורבים השיב מעוון בספריו הקדושים המחבשים כל פצע וחבורה, מטהרים את הלב ומייחדים אותו לאבינו שבשמים.

לקראת תחילת לימוד חלק ה' במשנה ברורה בשבוע שבו יחול יום הילולת מרנא החפץ חיים יתקיימו מעמדי שיעורי פתיחה ללימוד חלק ה' במשנה ברורה בבתי מרנן גדולי ישראל שליט"א ובהשתתפות די"נים ומורי הוראה. הנהלת דרשו העולמית הודיעה על הענקת מלגה מיוחדת למאות מגידי השיעור של הדף היומי בהלכה - לקראת תחילת לימוד חלק ה'. בימים אלו, לקראת הימים הנוראים, אך טבעי הקבלה הטובה אשר מתעתדים לקבל על עצמם רבים, להתחיל בקביעת לימוד בדף היומי בהלכה במשנה ברורה - כאשר הלימוד והבקיאות בספר זה נדרשת וחינויות לכל אשר חפץ לחיות על פי התורה הקדושה ועל פי ההלכה. זה כבר הפך למסורת. כמידי שנה יוצאת המעצמה התורנית 'דרשו', למסע חיזוק אדיר בכל קצווי תבל, לקראת ימי הדין הבאים עלינו לטובה, ולציון יום ההילולא של רשכבה"ג מרנא החפץ חיים זיע"א, בהצטרפות המונית ללימוד 'הדף היומי בהלכה', והתחזקות בלימוד הלכות שמירת הלשון. סניפי 'דרשו' בלמעלה מ-20 מדינות הפזורות על פני חמש יבשות, סיימו בימים אלו את הפצת חומרי הלימוד לקראת שבוע החיזוק הגדול לימוד הדף היומי בהלכה, ובעיקר לקראת יזמא דהלולא של מרנא החפץ חיים.

Dirshu
 דרשו ד' ועוזו
 קרו עולמית להיוק
 ועידוד לימוד התורה

מתחזקים
 בקבלה טובה לקראת
 הימים הנוראים

**מצטרפים
 ללימוד
 'הדף היומי
 בהלכה'**

בכ"ד אלול, מתחילים
 המזוני בית ישראל
 בלימוד חלק ה' ב'משנה ברורה'
 במסגרת 'הדף היומי בהלכה'.
 מצטרפים ללימוד ושינון ההלכה,
 לדעת לחיות כיהודי.

**מתחילים
 חלק ה'
 ב'משנה
 ברורה'**

**כ"ד אלול
 יומא דהילולא
 מרנא 'החפץ חיים'
 זיע"א**

לקבלת רשימת שיעורי 'הדף היומי בהלכה' ברחבי הארץ 02-5609000

לקבלת לוח הלימוד היומי בארץ 02-5609000

לשמיעת שיעור יומי בדף היומי בהלכה *4992

ללומדים ישנה אפשרות להבחן במבחני 'הדף היומי בהלכה' ולקבל מלגה

נראה שגם הפלאפון נכנס להלם. המום כולי ניסיתי לתפוס. ריבוננו של עולם, מה הולך פה. מסתובבים בדורנו אנשים, מבחוץ נראים הם כמו כולנו, אך ראשם מגיע כמעט השמימה...

סדרת שיחות עם אנשים מופלאים הנבחרים על כל הש"ס

הרה"ח ר' אהרן כהן

היה זה מייל קצר תחת הנושא 'קניין ש"ס' היה רשום בו שם ומספר טלפון. נראה שהשולח כתב והזדרז לחזור ללימודיו. צלצול קצר, ובסייעתא דשמיא, זה היה בדיוק ברגע הנכון; הוא אתי מעבר לקו. רק רצייתי להעביר, פתח הרב מ.ו. מחשובי חברי תכנית 'קניין ש"ס'. רעיון המסייע לי מאוד לזיכרון הלימוד. בידי כבר הוצאתי את העט לרשום, אחרי הכל, רעיון של בעל-ניסיון בידיעת כל הש"ס שווה יותר ממומחים לזיכרון מטעם-עצמם למיניהם...

אני משמש כ'בעל קורא' כבר חמש עשרה שנה, התחיל להעביר לי את הרעיון. בשנים האחרונות הרגלתי את עצמי במהלך ייחודי המועיל לי לחזור על הלימוד בדרך אגב, וכאן בפשטות מציין הוא את הרעיון; בכל פסוק שאני קורא כשאני מתכונן וכדומה, אני מהרהר מיד, האם הגמרא מזכירה את זה, איפוא? ומה לומדים מזה? כך, משלים הוא, אני מזכיר לעצמי בכל שבוע עשרות-עשרות סוגיות ודפים בגמרא...

עדיין לא נרגעתי, מעצם הרעיון והמושגים. אך מעבר לקו היה אברך הרב א.מ. מירושלים שזכינו כבר בעבר להביא שיחה מרתקת איתו. אחר שהזדהה בשמו התנה את 'צערנו' (הלואי עלינו שמחות שכאלו...). בעזרת השם יתברך בעוד חודשים ספורים, יגיע היום הגדול, בו יזכה לסיים את לימוד וידיעת הש"ס כולה. דא-עקא, שיתף, במציאות הוא רואה ומכיר בעצמו, את ההבדל הגדול בזיכרון ובידיעה, בין החלק הראשון של הש"ס עליו זכה לחזור ולשנן עם עמידה בכור המבחן הרבה פעמים, בכל חצי שנה מחדש.

כשהחלק השני של הש"ס, אף שברוך השם הוא נבחן עליהם במבחן החודשי ואף במסכם אחר ארבע חודשים וכן כבר כמה פעמים בכל חצי שנה אך, מה לעשות, על אף הכל, אין זה דומה לחלק הראשון. וכאן ביקש בתחינה, אולי יש באפשרות לפתוח 'תכנית' מיחדת בו יעברו חברי תכנית 'קניין ש"ס' בכל שנה מחדש על כל הש"ס עם מבחנים מותאמים מדרבנים!?

נראה שגם הפלאפון נכנס להלם. המום כולי ניסיתי לתפוס. ריבוננו של עולם, מה הולך פה. מסתובבים בדורנו אנשים, מבחוץ נראים הם כמו כולנו, אך ראשם מגיע כמעט השמימה...

כעת ועכשיו.

היה זה באמצע 'ימי בין הזמנים' כפי שמכונים הם בלשונו. הטלפון שרטט גרם לי להסתכל ולנסות לנחש מי זה שמעבר לקו. אחרי אי ההצלחה נשאר לי רק להרים ולשמוע ישירות ממנו.

קבלתי 94% במבחן. הודיע הלה ישירות. עודי מנסה להבין מי נגד מי, מה הוא רוצה ממני, המשיך הלה מרוגש כולו. כעת קבלתי מכתב מ'דרשו' עם הציון במבחן הראשון שלי על החומר החודשי ב'דף היומי', כשהציון שלי הוא 94% הזכיר הלה בשנית כשקולו ממשיך לגעוש.

יפה, ברוך השם. הפטרתי בשמחה, תוהה מה תפקידי, אך הוא סייע בעדי. אחר שהזדהה כר' אברהם הסביר את-עצמו, התקשרתי כי רצייתי להודות לכם על השיחות המיוחדות עם חברי 'קניין ש"ס'. בזכותכם זכיתי בפעם הראשונה לטעום ולעשות את זה...

בהמשך, עברנו עם ר' אברהם לשיחה נעימה שארכה והתמשכה. חלקים מובחרים ותועלתיים מובאים לפניכם;

איך זה התחיל?

כאמור, משתף ר' אברהם, הרבה זמן שהנני עוקב אחרי הראיונות המיוחדים בשקיקה. מדהים לראות ולחוות כל פעם מחדש, איך שבדורנו אנו, שלעתים נראה כאילו ישנו ח"ו 'תחרות סמויה' מי מצליח יותר ליילל על מצב הדור וכו'.

והנה, כמעט כל שבוע מחדש, מובא ונראה לעין, על עוד אברך ועוד אברך, שזוכים ומגיעים לשיא שיאי שאיפת כל יהודי, ללמוד ולדעת

אך ברשותכם נתייחס השבוע בדווקא לטלפון אחר, מפתיע לא פחות, שאנו תקווה שזה יביא לרבים וטובים תועלת מעשית, כבר

את כל הש"ס. האמת, מציין הוא בגילוי לב, לא אגזים אם אומר, בכל שבוע אחר קריאת השיחות הרגשית התעלות והתחזקות בהתמדה בתורה...

למעשה? מעוניינים אנו להגיע לענייננו...

לאחרונה, ציטטתם קצת דברי הנבחרים החשובים שצינו שכל ההצלחה בתכנית 'קניין ש"ס', מבוססת רק אחר שמצליחים לעמוד במשימה החודשית להבחן כל חודש על הלימוד החודשי, ואז אפשרי למי שהיכולת בידו להתקדם עוד במעלות התורה, להבחן במבחנים המסכמים על 120 דף ובהמשך להתקדם עוד לתכנית המיוחדת 'קניין ש"ס' שבמסגרתה זוכים אכן להיות מלגיונו של מלך יודעי הש"ס בשלימות מברכות עד ה'הדרן'...

עד שהגעתי למסקנא, כפי שכמה גם הציעו בהתלהבות. לא לחכות להתחלה. רק להיכנס לעניין ולהתרגל לזה כבר מעכשיו. שהרי עצם העניין לעמוד ולהצליח במבחנים החודשיים, זה גם לא דבר של מה בכך, זה דבר הדורש רצינות ועקביות. אחרי הכל מדובר על ללמוד ולחזור על 30 דף, ועוד להבחן עליהם במבחן בכתב...

כעת, מסיים הוא בגיל, כשהשמחה והאושר המונח על פניו, ניכרים אף דרך ה'דומם המדבר' (=פלאפון). אחר המבחן כבר הרגשתי בעצמי בעננים, לא זוכר אי-פעם את ההרגשה המתוקה הזאת של לשבת כחצי שעה מול דף ולהרגיש איך ששלושים דף נשפכים בששון ממוחך על-גבי הכתב בשטף וברינה. עכשיו כשאני אוחז ה'קבלה' הרשמית מ'דרשו' המאשר בכתב את הציון של המבחן, אני מרגיש על עצמי-ובשרי את התקיימות דברי חז"ל; 'יגעת ומצאת תאמין'.

איך עושים את זה?

אני עדיין לא כזה בעל-ניסיון, מצטנע הוא קצת. אך אחר מציין את מה שלדעתי הביא לו את ההישג, כשבהחלט מציין הוא בחום; אשמח מאוד באם הקוראים ובעיקר 'בעלי הניסיון' יעבירו עוד הצעות והארות לתועלת ההצלחה...

בכל מקרה, לדבריו, הוא השקיע בלימוד טוב-טוב בלימוד היומי, כשבעיקר העיקרים, מדגיש הוא ומתלהב, לקראת סיום הלימוד היומי, נעצרנו וסיכמנו את הלימוד בקצרה ובבהירות; מה היה לנו היום, בתחילה יש המשנה, אחר יש מחלוקת וכו'. בנוסף לעצם עניין החזרה, יש כאן הרבה יותר. הסיכום היומי גורם ששום דבר לא נשאר מעורפל או לא ברור. הכל נהיה ברור ומבורר כדברי הרמב"ן הנודעים; וכאשר תקום מהספר תחפש באשר למדת. זאת ועוד, שזה חזרה מיוחדת ותועלתית באופן המכניס הדברים ליזכרון בלשון קצרה.

אחר, בכל יום בתחילת הלימוד, עברנו מהר-יחסית שוב על הדף של אתמול, כשבהחלט, יש לציין שאחר הסיכום של אתמול, הלימוד נעשה באופן הרבה יותר קל וברור. בהמשך, הוספנו זמן לחזרה מהירה על כל השבע דפים השבועיים....

מה? חזרה על שבע דפים? התעקשנו להבין.

כמה זמן זה לוקח. השיב כיהודי בשאלה. לנו בממוצע זה לוקח, אולי יהיו כאלו שזה ייקח להם יותר זמן, אולי יהיו גם כאלו שפחות... הוא

מתחייך. אך לנו זה לוקח כל שבוע כשעתיים+, כשבממוצע יותר ברבע שעה-עשרים דקות אנו עוברים על דף...

אולי זה נשמע מהר, ממהר הוא להבהיר, אך אני מציע לכל מי שלא מבין שינסה... אף באם זה יארך לו יותר זמן, זה עדיין שווה ובגדול. מצהיר הוא בנחרצות. הטעם המיוחד של חזרה על הדפים כשאתה בתוך העניין, זה משהו, שחייבים לטעום ולהרגיש. מאז, אנו מרגישים באמת בשבת טעם גן עדן, מפליט הוא מאושר...

וזה כבר מספיק כדי לקבל 94% במבחן? הזכרנו לו את תחילה השיחה.

חבר קרוב שאל אותי מיד בשבת אחרי המבחן, איך ייתכן לעשות מבחן אחר שלש פעם ללמוד וסיכום יומי. תנסה פעם אחד, ואז נדבר. עניתי לו. לשבת הבאה. הוא כבר לחש לי בשמחה; לא ידעתי שזה לא כזה קשה לזכור את הלימוד...

האמת, מציין הוא, אני משתדל מאוד, ומקווה שאצליח להשקיע בזה יותר, לעבור שוב על כל החומר החודשי בשבוע האחרון, רצוי בלימוד בפנים, אך אפילו אם לא, לפחות לרפרף לעבור על החומר לראות את סדרי הסוגיות, להיכנס ולהיות בעניינים.

איזה 'טיפ' היית מציע למתחילים?

לקרוא את השיחות עם נבחני 'קניין ש"ס' מפטיר הוא בפירגון... אחר הוא מתרצן; תכל'ס, כשאתה קצת קורא ומתוודע למהפכה השקטה המתחוללת בציבור כשמאות ואלפים בלא קשר למצבם ומעמדם מתקדמים בלימוד וידיעת התורה, כל אחד לפי רמתו ומצבו. אתה פשוט לא יכול להמשיך לישון... אתה קולט, שגם אתה יכול וחייב להתקדם...

בנוסף, מעביר הוא הצעה מאלפת שכעדותו הוסיף לו הרבה, בפרט כעת כשלומדים מסכתות ועניינים שאינם מוכרים כל כך. פשוט, לקחת משניות של המסכת הנלמדת וללמוד את המשניות. כה, בזמן קצר יחסית מקבלים ומבינים המושגים הנלמדים במסכת, וכשלומדים הגמרות, הדברים ברורים ופשוטים...

מה היית מציע למתלבטים, האם להצטרף כבר עכשיו?

חבל על כל יום. מכריז הוא ברגש בקול משוכנע ומשכנע. בנוסף לרעיון להיכנס לעניינים, לראות בשטח איך זה עובד. ללמוד לנכון, איך כדאי לנו ללמוד ולהשקיע בחזרות או בסיכומים. הרי כל יום זה 'נצח נצחים', תארו לעצמכם שהיית' מחכה, הרי היית צריך לחכות מעל שבע שנים כדאי לזכות לדעת את השלושים דף האלו של תמורה!?

בכלל, מנצל הוא את ההזדמנות ומבקש להעביר לרבבות הקוראים החשובים; כעת מתפרסם על פתיחת הרישום במשרדי דרשו להצטרף להיות מהמאשרים בעם, הנבחרים החודשים הזוכים לצאת עם תלמודם בידם בכל חודש מחדש. אל תהססו מדי הרבה, נצלו את ההזדמנות, הצטרפו כבר עכשיו. אחרי שתרגישו בעצמם חודש אחד. לא תצטרכו יותר להסברים ושכנועים. חותם הוא בפסקנות.

לשליחת תגובות ושיתוף בסיפור האישי שלכם, כתבו ל: a0533185209@gmail.com

הגר"מ פיינשטיין זצ"ל הוציא מכיסו כמה מטבעות ונתנם לעני המתחנן. אך בזאת לא תמה בקשתו, הוא החל לשוחח עם רבי משה ועיכב אותו עשר דקות, תוך כדי שהתלמידים המלווים רומזים לעני שרבי משה ממחר מאוד...

להיכן נעלם רבי חיים גריינמן כל ערב שבת?

מידי ערב שבת היה הגאון רבי חיים גריינמן זצ"ל נעלם מביתו לכמה שעות, לא היה זה אל אחת מדירות המסתור בהן ישב ולמד באין מפריע, היה זה אל מקום עלום באמת, איש מלבד הרבנית לא ידע מה מעשיו, ולהיכן הולך הרב בשעות אלו.

יום שישי אחד הגיע אל בית הרב יהודי שנוקק לעצה דחופה, אך הרבנית נאלצה להשיב את פניו בשלילה. רק לאחר שהתחנן כי על ענין של פקוח נפש הוא בא, נתרצתה הרבנית וגילתה לו היכן נמצא הרב.

כשנגש היהודי אל הכתובת, נתגלה לעיניו מחזה מפליא, בידי הרב היו כלי ניקיון, ותנועותיו אמרו כי הרב עוסק כעת בניקיון הבית. לאחר שהתנצל והסביר כי הוא בא על ענין של פקוח נפש, והרבנית שלחה אותו, שאל את שאלתו וקיבל תשובה. אז אזר היהודי אומץ וזעק על חילול כבוד התורה, בהתעסקותו של הרב במלאכות מעין אלו.

אך רבי חיים ענה לו: 'כל יהודי חייב לעשות גמילות חסדים בגופו ממש! היהודי הגלמוד שגר בדירה זו, התלונן בפני כמה פעמים שקשה לו לנקות לבדו את הבית, ולסדר את שאר צורכי השבת... הנה זו ההזדמנות שלי לקיים מצוות 'גמילות חסדים' בגופי ממש...' את הספור הזה נצרת בליבי - ספר היהודי - 'כל עוד רבי חיים חי, עתה לאחר פטירתו, אני חש חובה להפיצו, למען ידע דור אחרון מה קיום מצוות חסד בשלמות...'

שלחית תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

הרב ישראל ליוש שליט"א

"וְנִתְּתָה לְלֹוי לַגֵּר לְיִתּוֹם וְלְאִלְמָנָה" (דברים כ"ו, י"ב)

פסוק זה עוסק במצוות 'מעשר עני', וברש"י כתב ש'ושבעו' הוא ציווי על בעל הבית: 'תן להם כדי שבעו', הרי זה מלמד אותנו להביט אל מצוות הצדקה והחסד באופן שונה. בכל המתנות שמצווה בעל הבית לתת מפירותיו, אמרו חז"ל שיעור מוגדר. ואילו השיעור במעשר עני הוא 'כדי שבעו', [גם השיעורים שרש"י הביא חצי קב בחיטים וכו', הם שיעורים ב'כדי שבעו' ולא ב'מעשר עני'], כי קיום מצוות צדקה הוא לא רק לעשות מעשה שיוגדר כ'נתינה' ע"פ ההלכה, אלא מטרת המצווה מתקיימת רק אם מלאת את צרכי העני ודאגת שהוא יהיה שבע, כי תפקידנו להיטיב עם העני ועם הנזקק, כן הוא גם בכל מעשה חסד שאנו עושים עם הזקוק לו, עלינו לעשות אותו בשלמות עדי כדי מילוי צרכיו של הנזקק, ולא רק לעשות מעשה שיוגדר כ'עשייה', ויהיה בו רק כדי לצאת ידי חובה עשייה גרידא.

דוגמאות לשלמות במעשה צדקה וחסד נקרא בסיפורים הבאים: היה זה ביישיבת 'מועצת גדולי התורה' הראשונה לאחר שהגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל התמנה ל'נשיא המועצת'. גדולי התורה - חברי המועצת, כבר המתינו בחדר הישיבות, ורבי משה מיהר מיד בתום תפילת מנחה ביישיבת 'תפארת ירושלים' לצאת ליישיבת המועצת. אלא שמחוץ לבנין הישיבה המתין לו עני וביקש ממנו צדקה, רבי משה הוציא מכיסו כמה מטבעות ונתנם לעני המתחנן. אך בזאת לא תמה בקשתו, הוא החל לשוחח עם רבי משה ועיכב אותו עשר דקות, תוך כדי שהתלמידים המלווים רומזים לעני שרבי משה ממחר מאוד. רבי משה דחה את רמזיהם, ורמז להם מנגד, להניח לעני ולהפסיק לזרוז.

לאחר שהעני סיים את שיחתו ורבי משה יצא לדרכו, פנה אליו אחד התלמידים: 'למדנו רבינו! הרי רבינו ממחר לעסוק בצרכי צבור, מדוע - אם כן - לא הסתפק רבינו בנתינת הצדקה, ולא הסביר רבינו לעני כי הוא ממחר וכעת אינו יכול לשוחח איתו?' 'השיחה עמי' - ענה לו רבי משה - 'היתה חשובה עבורו יותר מהכסף, מצוות הצדקה שלי כללה אף את השיחה הזו, להראות לו שאני מתעניין בצרתו ומפנה מזמני כדי להאזין למצוקתו.'

לקראת יומא דהילולא, תפילות בקבר ה'חפץ חיים' ללומדים בספר 'שפת תמים' של ה'חפץ חיים'

היענות נרחבת בקרב הציבור בשבועות האחרונים להצטרפות אל מעגל הלומדים בספר 'שפת תמים' של מרן בעל ה'חפץ חיים' זיע"א

לתועלת הציבור, ניתן לשמוע את השיעורים ב'קול הלשון' בקו ישיר 03-6171132, תפריט ספרי מוסר).

עתה לרגל השקת המהדורה החדשה, ולקראת היארצייט של מרן ה'חפץ חיים' זיע"א שיחול בכ"ד באלול, יצאה אגודת 'נוצרי לשון' במבצע חסר תקדים: כל מי שיקבל על עצמו להתחיל ללמוד מעתה ועד לראש השנה הבעל"ט את הקונטרס - יוכל לשלוח שם אחד חינם! לתפילה המיוחדת שתתקיים בעזרת ה' בראדן על ידי רבני 'נוצרי לשון'.

כאמור, מאז יצאה הקריאה רבים הצטרפו אל מעגל הלומדים בספריו של מרן, ובפרט בקונטרס 'שפת תמים' - על הלכות שקר ומרמה' שזה עתה יצא לאור.

בעומדנו בפתחם של הימים הנוראים, כאשר חפצים אנו לזכות בדין ולהתברך בכל מילי דמיטב, ראוי לנו לאמץ לעצמנו את הברכה השמורה לחפצים בחיים ולרוצים לראות אך טוב וחסד, ננצור לשוננו מרע ושפתנו מדבר מרמה.

מספר הפקס לשליחת השמות למתחילים ללמוד בספר 'שפת תמים' לכל הפחות חמישה ימים - 04-6821408.

את הספר ניתן להשיג בחנויות הספרים, במשרדי 'משמרת השלום' טל' 02-5379160, וכן במוקדים של 'נוצרי לשון': באזור המרכז - 0548467749, באזור ירושלים - 0533105891.

היענות נרחבת בקרב הציבור לקריאתה של אגודת 'נוצרי לשון' בשבועות האחרונים להצטרפות אל מעגל הלומדים בספר 'שפת תמים' של מרן בעל ה'חפץ חיים' זיע"א.

מעט פטירתו של מרן ה'חפץ חיים' חלפו שמונים ושש שנים, ומאז הוציא את ספרו בשנת ה'תרמ"ד חלפו 135 שנים.

מרן ה'חפץ חיים' ראה בקונטרס 'שפת תמים' המשך טבעי לספריו 'חפץ חיים' ו'שמירת הלשון', וכמו שהביא הוא בעצמו את לשון הפסוק "מי האיש החפץ חיים... ושפתך מדבר מרמה". ואכן, בשל כך ראה צורך לקבוע קונטרס זה - שהוא קטן הכמות ורב האיכות - בשולי חיבורו 'שמירת הלשון', ובכך עשאו כסניף אליו.

משום־מה, המדפיסים שהגיעו אחר פטירתו השמיטו את הקונטרס, ומני אז ועד היום חדל להופיע יחד עמו. התגלגלה הזכות לידי אגודת 'נוצרי לשון' להשיב את האבידה לבעליה, ועזה תקוותם כי רצונו של צדיק יקוים במלואו.

בעצת מרנן ורבנן שליט"א הוחלט באגודת 'נוצרי לשון' לעשות רצון רבנו ולהשיב עטרה ליושנה בהדפסת 'חפץ חיים מהדורת תרמ"ד' - שהוא ספר התואם את מה שהוציא מרן זיע"א בחייו, ובו גם הקונטרס הנ"ל 'שפת תמים' שהיה חשוב ויקר בעיני ה'חפץ חיים' כהשלמה לספרו על הלכות שמירת הלשון.

הקונטרס הקצר חולק לשמונה עשר שיעורים יומיים קצרים

תקוותו נכזבה שוב ושוב, הוא מנסה להשיג אותו בטלפון אך זה נותר ללא מענה, לפעמים זה היה מרגיז יותר, לאחר מספר צלצולים הוא היה שומע לפתע את צליל הניתוק, ככה הוא מנתק עלי בפנים? הרהר לעצמו בעוגמה

זה יכל להימשך עוד שנתיים ימים אלא שאז לא היה לנו סיפור

הרב אברהם פוקס

יהי דן את כל האדם לכף זכות

הסיפור שתקראו מיד, סיפור על 'כף זכות', הוא בעצם סיפור פשוט ואולי מתבקש כפי שתשפטו בעצמכם, והוא גם סיפור שנותן לנו פירוש מזוית אחרת לפסוק זה, על שני חברים שלמרות הסיבות הרבות שיכלו לגרום לחברותם שתי'פסק, בא הפסוק ומלמדנו שאם הם אוהבים זה את זה, כך זה ישאר, ושום סיבה או מעשה חיצוני לא ישנו זאת.

הם היו שני חברים טובים, ההיכרות שלהם הגיעה ממקום העבודה, האחד היה ותיק יותר והוא זה שקיבל את החדש בזרועות פתוחות, הוא הנחה אותו בעבודה הדריך אותו צעד אחרי צעד בסבלנות מרובה, לימד אותו את רזי העבודה, את המקצוענות, וגם את רזי הסביבה, היכן כדאי יותר להשקיע, אלו דברים יחזיקו מעמד ואלו כחלום יעוף, היכן לשים את הלב והיכן ממש לא כדאי לשים לב.

הם השלימו זה את זה בצורה נפלאה, כאשר אחד היה מתקשה בהשלמת משימותיו או סתם עייף גשמית או נפשית מלעשותה, הוא לא היה צריך לבקש, החבר השני ידע מיד לזהות ולהציע את עצמו, כל אחד הרגיש שהוא תורם לעבודה מחד ומאידך לומד וגודל ממנה. אנשים אחרים שהיו נקלעים לסביבתם, בין אם היו ממקום העבודה ובין אם היו אנשים זרים, לא יכלו שלא להביע את התפעלותם מהאידיה השוררת ביניהם, ומשייתוף הפעולה ההדוק והמוצלח שלהם, כמובן שזה גרם להצלחה בעבודה, והמנהלים יכלו רק לברך ולאחל לעצמם המשך הצלחה שכזו.

מטבע הדברים החברות נמשכה לה גם מעבר לשעות העבודה, לשיחות טלפון, לשיחת חברים, פשוט והגיגוי. לא, הם לא היו דומים,

יודעים ומפורסמים דברי חז"ל לדון כל איש ואיש לכף זכות, גם אם המעשה שעשו נראה כדבר בלתי ראוי. על דברי חז"ל אלו נאמרו פירושים רבים וחיידשים נפלאים.

החפץ חיים אומר שמאד כדאי לאדם לאחוז במידה זו, ולא רק בשביל חברו אלא בשביל עצמו, והוא מסביר, שהרי אדם נידון לפי רוב מעשיו, והרי כולנו יודעים מה מעשינו, וגם הטובים אומר החפץ חיים יש עליהם סימן שאלה גדול, האם נעשו בשלמות על כל פרטיהן? האם נעשו באהבה ובשמחה? נו, מה הפתרון? אומר החפץ חיים על פי דברי הגמרא במסכת שבת (קכז:): מי שדן את חברו לכף זכות כך גם ידונו אותו, אם כן, גם את המצוות שעשה למחצה לשליש ולרביע, יתנהגו איתו ברחמים וילמדו זכות עליו ועל מצוותיו.

האדמו"ר מרדומסק, בעל ה'תפארת שלמה' מקשה קושיא נפלאה בפשטותה, הרי בַּשְׁמַיִם יודעים בדיוק מה היתה כוונתו של אותו פלוני במעשהו, ואם כן, מה יועיל ומה יוסיף לדון אותו לכף זכות? ואומר התפארת שלמה שדבר זה מלמד אותנו בגודל הכח שיש לדיבור שלנו כאן בעולם הזה, לפעול ולעורר בעולמות העליונים. שעל ידי שאדם מדבר בזכותו של חברו, גורם שכך גם בשמים ידברו בזכותו של חברו, ואם חלילה מדבר רעה על חברו, גורם שכך גם ידברו על חברו בעולמות העליונים.

הבעל שם טוב הקדוש מחדש כאן חיידוש גדול: בזה שאדם דן את חברו לכף זכות הוא מציל את עצמו! לא פחות! וכל כך למה? דע לך אומר הבעל שם טוב, כל מה שיהודי רואה או שומע, משמים הראו לו כך, כיון שיש בו גם כן משהו מאותו הדבר השלילי שראה, זה לא חייב להיות בדיוק אותו דבר, זה יכול להיות משהו חלקי או דומה, וכשהוא יבדוק הוא ימצא, והוא גם צריך לתקן את עצמו בזה. וכשהוא מלמד זכות על חברו, הוא בעצם מלמד זכות בשמים גם על עצמו. רבי נחמן מברסלב בתורת 'אזמרה' המפורסמת, מוסיף נדבך ואומר, שעל ידי לימוד הזכות גורם שיכנסו הרהורי תשובה בלבו של האדם ההוא, וממילא הוא יתעלה מחובה לזכות.

'כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם' אומר שלמה המלך החכם מכל האדם. שמענו רבות על גדולי ישראל שבאמצעות ליבם הטוב והרחום הצליחו לגרום לרגשות אהבה אצל האדם שעליו חשבו כך,

זכות, שהוא כל היום בטלפון, והוא רוצה קצת שקט ובסך הכל כאשר הוא מגיע לביקור, והוא מגיע, אנחנו מספיקים לפתור ולטפל בכל הדרוש טיפול. והוא הצליח. הוא הצליח לדון אותו לכף זכות, ולסלק מהלב כל תרעומת כלפיו, נכון השטן ניסה לרקוד ביניהם, אך ללא הצלחה.

זה נמשך שנתיים ימים, אותו מצב בלתי הגיוני שעובד לא מצליח להשיג את המנהל שלו בטלפון, אלא רק באמצעות שליחת פקס או מייל שמי יודע מתי הוא יקבל אותו. ומה שהיה יותר בלתי הגיוני, שהיחסים ביניהם נשארו תקינים ומלאי הערכה אחד כלפי השני, לא תרעומת ולא לחשושים, אף אחד לא ידע על זה, גם לא העובדים האחרים שהיו סביבם, והיו כמה וכמה כאלה.

זה יכל להימשך עוד שנתיים ימים אלא שאז לא היה לנו סיפור, וגם לא היינו יודעים שכאשר האחד מעריך ומוקיר את חברו בכל לבו, זוטות לא יגרמו לכך להיפסק. באחד הביקורים כאשר העובד העלה שאלה כבדת משקל שמציקה לו כבר כמה ימים, השיב לו המפקח בתרעומת קלה, כזאת שאלה היית צריך מיד להתקשר ולשאול, העובד הסתכל עליו במבט קצת פגוע ואמר: כבר שנתיים שאני מנסה להשיג אותך בטלפון... המפקח הוציא את מכשיר הטלפון מכיסו ואמר לו: הנה כל השיחות שקיבלתי ועניתי להם, בוא תראה לי את המספר שלך. העובד לקח את המכשיר והחל לחפש את המספר שלו, לפתע הוא התחיל להרגיש את התחושה ההיא במעלה גרונו, את הרוק שהוא מנסה לבלוע ואת פניו המאדימות, רגע מה קורה פה? הוא הרבה בקול, התקשרתי הבוקר, ובבוקר האתמול. תגיד לי אומר לו המפקח, מה המספר שלי? העובד מיד אמר אותו, בעל פה כזקן ורגיל, הרי הוא מתקתק אותו ללא סוף בשנתיים האחרונות. צר לי לאכזב אותך, או אולי לשמח אותך, עונה לעומתו המפקח בקול צוהל, התקשרת כמעט אלי אבל לא אלי, החלפת ספרה אחת במספר שלי.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב אברהם פוקס, כתבו ל: sefer012@gmail.com

כלל וכלל לא, לא חיצונית ולא פנימית, האחד, הוותיק היה כולו נמרץ ותמיד רץ קדימה, במעשיו וברעיונותיו, והיו לו רבים. השני, החדש יותר, היה רגוע ונינוח, את עבודתו עשה בנחת וביסודיות, מים שקטים חודרים עמוק - היה גורס תדיר, וזה גם היה סיכום אישיותו, איש שמאמין בתהליכים ובכוח שלהם וממילא בשינויים שהם יכולים לחולל. גם כשניסו להפציר בו להעלות הילוך ולהשיג תוצאות מהירות יותר, הוא הצליח לשכנע בשיקול דעתו, ולבסוף בצדקת דרכו כשהצלחותיו היו לשם דבר אחד לאחד.

החיים ממשיכים וטבעו של מקום עבודה, שמקדם את אנשיו, הותיק שודרג למפקח על מספר מקומות, והחדש יותר נכנס לנעליו של הותיק. אם לפני כן הותיק היה אחד שמכיר את כל העולם ומנהל אותו, כעת שנהיה אחראי על כמה מקומות עבודה, על אחת כמה וכמה, כמעט שלא היה ניתן להשגה, אך טבעה של העבודה היה הקשר עם העובדים תחתיו. העובד החדש קיוה בליבו שיזכר לו חסד נעורים ויהיה קל לו יותר להשיג את המפקח החדש אך תקוותו נכזבה שוב ושוב, הוא היה מנסה להשיג אותו בטלפון אך זה נותר ללא מענה, לפעמים זה היה מרגיז יותר, לאחר מספר צלצולים הוא היה שומע לפתע את צליל הניתוק, ככה הוא מנתק עלי בפנים? הרהר לעצמו בעוגמה. אבל היה נראה לו שיש פה איזה משהו אחר באויר, כאשר המפקח היה מגיע אליו למקום העבודה הוא נתן יחס חם ונפלא ממש כמו בימים ההם, כל כולו היה קשוב ומסייע, פותר בעיות מקדם עניינים, והכל עם אותם פנים מאירות ואוירה נעימה שהיה משרה סביבו.

מדי פעם העובד היה ממלמל משהו על כך שהוא לא עונה לו לטלפון וקשה להשגה, אך לאחר שקיבל בתגובה זוג עינים תמוהות ומשפט כמו: אני כל הזמן עונה לטלפונים לכולם, חדל מלהעלות את הנושא, ופשוט העביר אותו הלאה ממנו ולא עסק בזה. זה לא היה קל. לפעמים, שתי דקות לאחר ביקור, הוא נזכר בשאלה חשובה ששכח להעלות וניסה שוב את מזלו בשיחת טלפון, אך שוב התאכזב להשאר ללא מענה. או איזה ארוע כמעט חירום, הוא התקשר שוב ושוב ונשאר עם השפופרת ביד. אבל הוא השתדל לדון אותו לכף

איזה פסוק מהקללות כשקוראים אותו הפוך, הוא לברכה?

"שׁוֹרֵךְ טְבוּיָה לְעֵינֶיהָ, וְלֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ חֲמֻרָה גְּזוּל מִלְּפָנֶיהָ, וְלֹא יָשׁוּב לָהּ; צֹאנֶךָ נִתְּנוֹת לְאִיבֶיהָ, וְאִין לָךְ מוֹשִׁיעַ". (דברים כ"ה, ל"א)

החיד"א ב"נחל קדומים", כ' שבכל התוכחות גנוזות ברכות בתוכן כמו שאמרו חז"ל, ושמעתי שפסוק זה אם תקראנו למפרע הוא ברכה, וכך סידורו: "מושיע לך ואין לאיביך נתונות, צאנך לך ישוב מלפניך גזול חמורך, ממנו תאכל ולא לעינך טבוח".

קב ונקי ◇ הרב צבי וינברג

התלמיד חש מבוכה, לרגע חשב שלא הסביר את עצמו נכון. לפיכך שב ושאל בשלישית את אותה השאלה, וביקש להבין מה העצה של רבי אביגדור לקראת יום הדין. אך גם הפעם, נענה רבו והשיב מילה אחת, פשוטה, קצרה וקולעת: 'סמייל!' נבוך ומבולבל היסב התלמיד את צעדיו לאחור, ויצא מהורהר מהיכל הישיבה...

מהי המילה באנגלית שחשפה גילוי שמיימי?

מי ש'הלוו' לו טובות, ומשיב לאיש החסד כגמולו הטוב, מרעיף עליו שפע חסד וברכה. וככל שיהודי מוסיף ומרבה מעשי חסד - הוא מטה את דינו לחסד, ומרעיף על עצמו שנת שפע, טובה וברכה.

3 פעמים, מילה אחת!

ישיבת 'רבי חיים ברלין' שבארצות הברית, שעת ערב אלולית מאוחרת. בקצה היכל הישיבה ישב משגיח הישיבה הנודע, הגה"צ רבי אביגדור מיללער זצ"ל, ועסק בלימוד מוסר כהכנה לקראת יום הדין הקרב ובא. לפתע, ניגש אליו בחור מבני הישיבה, ובפיו השאלה הנשאלת בימים אלו בפי כל ברואי עולם: 'רבי, איך זוכים בדין? מהו הסוד להיכתב ולהיחתם לחיים טובים וארוכים ביום ראש השנה?!' - שאל התלמיד בהתרגשות.

רבי אביגדור חיך אליו חיוך עדין, והשיב באנגלית - השפה המדוברת בישיבה, מילה אחת: 'סמייל!' - חיוך!

התלמיד התבלבל. החיוך הוא אכן חשוב, אך הלא אנו בימי מתח, רגע לפני יום הדין! לתומו חשב, כי רבי אביגדור רמז לו להעלות חיוך על שפתותיו, ולכן חיך קלות ושאל שוב: 'כן, אבל אני מבקש לשאול על העצה לזכות ביום הדין, הכלי שמבטיח שנה טובה. מהי העצה, מהו הכלי?'

רבי אביגדור שמע היטב את שאלת תלמידו, ונענה בשנית באותה

הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

זוהלים ורועדים מיום בואך!

הימים נוקפים עוברים, התחושות בלבבות הולכות וגאות, לקראת היום הגדול. כל לב יהודי נערך, כל נשמה יהודית מזדככת, כל נפש יהודית מתכוננת. אנו רואים יהודים מקבלים על עצמם עוד ועוד קבלות טובות, מוסיפים פרקי תהלים, שעות לימוד בהתמדה ובהבנה, עושים הכל כדי להיערך ליום הגדול - יום ראש השנה.

חודש אלול אינו חודש לעצמו, הוא חודש של הכנה, של היערכות, של גיבוש אישי. זהו חודש בו כל יהודי מציב את דמותו - כפי שהיה רוצה לראותה כל ימות השנה, ועושה הכל כדי להיות קרוב ככל האפשר לדמות הזאת. כל לב יהודי רוצה, נכסף ומתגעגע לחוש כי התקרב לבורא עולם, להגיע לראש השנה מוכן יותר וכשיר יותר.

השאלה היא איך. מהי הדרך להתכונן לראש השנה כראוי? מהי אותה עבודה הנדרשת מאיתנו כדי להיערך ליום ראש השנה? אלו כלים, עצות ודרכים יכולים לשמש אותנו, כדי להתקרב יותר, להשתוקק יותר, להתכונן באמת לקראת היום הגדול?

כמה מרגש לראות בימים אלו יהודים רבים כל כך מרבים לעסוק בחסד, מחפשים כל דרך להיטיב לזולתם, להקל מעליהם, לפעול למענם. כמה יפה ונעים להיווכח, כי יהודים בכל רחבי תבל פועלים בימים אלו להרבות בחסד, לשמח יהודים אחרים, להקל את המשא מעל יהודים סובלים. החוויה הזו היא חלק מהחיבור הנפלא המתעורר בימים אלו בין יהודים, חלק מהפיכת כולנו למשפחה אחת גדולה.

אבל בעצם, זה הרבה יותר: בעל ה'תרומת הדשן' בספרו 'לקט יושר' מגלה, כי כשיהודי מרבה בחסד בימים אלו - הוא בעצם מכריע את גזר דינו לטובה ולברכה. בפסוק כתוב 'מלוה ה' חונן דל וגמולו ישלם לו' - כלומר, שחונן הדל, המסייע ליהודי אחר החלש ודל ממנו, בעצם הוא כביכול 'מלוה' טובה לקדוש ברוך הוא, הוא עושה חסד כביכול עם בורא עולם, שהוא ה'לווה' מאיתנו טובות.

מדהים ומטלטל! כשיהודי עושה חסד - הוא כביכול 'מלוה' לבורא עולם. בן אנוש יכול 'להלוות' לקדוש ברוך הוא, פשוט כן! ואז, בבוא רגע הדין והמשפט, בורא עולם זוכר את מי שהטיבו עמו כביכול, את

מילה אחת, יחידה ובודדת: 'סמייל'!

התלמיד חש מבוכה, לרגע חשב שלא הסביר את עצמו נכון, ששאלתו לא הובהרה כיאות. לפיכך שב ושאל בשלישית את אותה השאלה, וביקש להבין מה העצה של רבי אביגדור לקראת יום הדין. אך גם הפעם, נענה רבו והשיב מילה אחת, פשוטה, קצרה וקולעת: 'סמייל'!

נבוך ומבולבל היסב התלמיד את צעדיו לאחור, ויצא מהורהר מהיכל הישיבה. מיד בצאתו, פגש את אחד מנכדיו של רבי אביגדור, וניסה לברר בעדינות את פשר תשובת סבו. הוא סיפר לנכד כי שאל את הסב שאלה רצינית להחריד, שאלה שכל יהודי דן בה בימים אלו, ואילו התשובה שקיבל - נראית כלקוחה מפלנטה אחרת, נראה כי המשגיח השיב שלא ממין העניין בכלל!

גם הנכד הצטרף לתמיהה, ונכנס אל סבו כדי להבין למה ירמוז בכוונתו הנסתרת. רבי אביגדור שמע את השאלה, וניאות להסביר: מעשה בעסק מצליח ורב מוניטין, שהציע שירותים לרוב וגם לקוחות לא חסרו לו. בעל העסק פיקד בחכמה על כל העשייה בעסק המשגשג, עקב אחר העובדים וביצועיהם, יכולות המכירה והשיווק שלהם - כמו גם ההכנסות שהביאו לעסק. אחת לשנה ישב בעל העסק עם המנהל וערך את חשבונותיו, ולצד כל החישובים - התמקדו בחישוב עלות כל עובד למול התועלת והרווח שהוא מפיק לעסק.

יום ניהול החשבונות היה יום המבחן לעובדים. היה ברור לכולם, כי מי שהנתונים יוכיחו כי הוא ריווחי ומועיל לעסק - ישאר בתפקידו, ומי שהנתונים לא יוכיחו כן - ימצא עצמו מפוטר. כל העובדים השתדלו לשפר הישגים לקראת היום הגורלי, מי שהצליח בכך - נותר בתפקידו לעוד שנה, ומי שנכשל בכך - נפלט ממערך כח האדם בעסק.

ויהי באחת השנים, בעת אשר ישבו בעל העסק והמנהל יחדיו וערכו את החישובים, הסתבר כי ישנו עובד שאינו יעיל דיו. הוא לא תורם מספיק לעסק, פעמים רבות זמנו מתבזבז לריק, עלות אחזקתו אינה תועלתית ביחס לרווח אותו הוא מייצר. זהו עובד שגזר דינו כמו נחרץ להישלח הביתה, ובעל העסק כבר רמז על כך למנהל העבודה.

אך אז חלה התפתחות מפתיעה: מנהל העבודה התנגד לפיטורין, לא הסכים עם בעל העסק!

זו היתה הפעם הראשונה בהיסטוריה שדבר כזה קורה. מעולם לא התנגד המנהל להוראותיו של בעל העסק, אך לגבי עובד זה - דווקא כן. וזאת - על אף שהנתונים הוכיחו למעלה מכל ספק, שאותו עובד אינו יעיל!

בעל העסק ראה ותמה, התנגדותו הנחרצת של מנהל העבודה היתה מוזרה ומפתיעה. מה קרה? מדוע כה מתנגד הוא לפיטורי העובד הלו?

המנהל הבחין בתמיהת בעל העסק, והשיב מיד: 'נכון שהוא לא מספיק ריווחי' - טען, 'אך הוא חייכן, עליו, תמיד יש לו מילה טובה בפה לומר לכל אחד. בסופו של דבר - גם אם תועלתו הישירה אינה

כה גדולה, אך הוא זה שיוצר אווירה טובה בעסק, הודות לחיובי הלקוחות נהנים להתעכב כאן, וגם אנחנו נהנים לבוא לעבודה...'
בעל העסק הופתע, אך נאלץ להודות כי הצדק עמו. אם העובד הזה משרה אווירה שמחה וידידותית, אם הודות לו הלקוחות נהנים לבוא, אם תודות לחיובי העובדים עובדים ביתר מרץ ושמחת חיים - זו סיבה טובה להשאירו בתפקידו!

היה זה העובד היחיד מאז ומעולם, שנותר בתפקידו בעסק למרות שלא היתה כדאיות כלכלית להחזיק אותו. כי גם אם הוא לא מועיל באופן ישיר, וגם אם הוא לא מייצר מספיק רווח, אך עצם העובדה שהוא יוצר אווירה שמחה - הספיקה כדי להותירו בתפקידו ולהעניק לו שנת משכורת נוספת!

רבי אביגדור סיים את הסיפור, הרים את מבטו אל נכדו, והוסיף: 'הלא בימים אלו ניצבים אנו לפני בדיקת המאזן השנתית, וזה לא פשוט. הרי לפעמים, יש אדם שאינו תועלתו מספיק בעולמנו, סל זכויותיו נמוך משמעותית מסל חובותיו, אין 'כדאיות שמית' להעניק לו שנת חיים נוספת, בטח לא מאושרת ומרובת ברכה.

אבל יש נתון אחד שיכול לשנות את הכל: החיוך. אדם חייכן, אדם שמשרה סביבו אווירה עליזה, יהודי שנוח לברואי תבל לשהות במחיצתו - לאיש כזה יש תנאים מיוחדים, סוג של פרוטקציה. נותנים לו משמים שנים נוספות, מעטרים אותו ברוב ברכות, מעניקים לו שפע ברכה ואושר, שיהיו לו סיבות טובות לחיך'!

רבי אביגדור חתם את דבריו, והנכד שב אל הבחור הממתין, ושב בפניו על המסר אותו שמע מסבו. 'כשסבא אמר 'סמייל' - לזה בדיוק הוא התכוון: תחייך! אדם חייכן, אדם מפרגן, אדם שנוח לשהות במחיצתו - הוא אדם שסיכויי לזכות בדין גדלים והולכים, הוא אדם שמשמים מעניקים לו שנים טובות נוספות'!

סיפור זה, אותו סיפר מגיד המישרים הנודע הרה"ג רבי שלמה לווינשטיין שליט"א - כפי ששמעו מיהודי שהיה עד לסיפור, מעניק לנו מבט נוסף וחשוב, עצת זהב לקראת יום הדין:

נכון, האווירה מתוחה, יש לחץ, ההיערכות מורכבת. ועדיין - דווקא בימים אלו כדאי כל כך להיות חייכן, להשרות מסביב אווירה טובה ונעימה. ככל שנעשה זאת יותר, ככל שאנשים במחיצתנו יזכו לשעה של קורת רוח בזכותנו - כך נזכה שבורא עולם יעניק לנו ברוב טוב וחסדו שנה טובה ומבורכת, שנת שפע וברכה!

הציפור שעיכבה את הרבנית...

היה זה רגע כואב במיוחד. ביום י"א בתמוז תשנ"ד, הגיעה הבשורה המצערת על פטירתה של הרבנית אלישיב ע"ה, ורבן של ישראל הגר"ש אלישיב זצ"ל התעטף באבל כבד. עם פרסום הבשורה, נשבר לבה של בתה - הרבנית קניבסקי ע"ה, אשת חבר של הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א, ועיניה התכסו בדמעות צער וכאב.

בתום ההיערכות לקראת הלוויה המונית, נקבעה השעה בה ייצא מסע ההלוויה בירושלים. הרבנית קניבסקי שהתה באותה עת בחדרה, סגורה ומסוגרת, שקועה ביגונה. ואז, כשהגיעה השעה לצאת ולעלות לירושלים למסע ההלוויה, יצאה הרבנית מהבית,

המשך בעמוד הבא

והחלה יורדת בצעדים מדודים לעבר הרכב הממתין לה...

כל בר דעת מבין באיזה רגע קשה מדובר. כל אדם יכול לדמיין מה עובר על אדם, רגע לפני שהוא יוצא להלוויית אמו. כל אדם יכול לחוש את הכאב העוטף, את האבל האופף. אבל אז, בדיוק אז, לפתע הבחינה הרבנית במשהו מבוקש במיוחד...

באופן מפתיע, היא חיפשה את אחד מנכדיה, ופנתה אליו כשנימה של דחיפות בקולה: 'בבקשה, גש מהר לישיבת 'בית מאיר' השוכנת בסמוך, וקרא לאברך פלוני. בקש ממנו שיבוא לכאן מהר, לפני שגם הרב יירד ונצא לירושלים...'

הנכד אץ רץ לישיבה הסמוכה, ושב כהרף עין, מתנשם ומתנשף, כשאחריו רץ אותו אברך שהרבנית נקבה בשמו. הלה לא הבין למה נקרא לכאן, ועוד דווקא עכשיו - בעת שהרבנית עומדת וממתנה לנסוע לירושלים - להלוויית אמה ע"ה!

כשהגיע, אמרה לו הרבנית קנייבסקי: 'הלא היית אצלי לפני כמה שנים, וסיפרת שטרם זכית לילדים. מאז - עוד לא שמעתי ממך בשורה טובה...'

האברך הנהן בראשו. מבולבל ונבוך. מה עניין העובדה שטרם זכה לזרע של קיימא להלוויית הרבנית אלישיב? ובכלל - כיצד זוכרת הרבנית קנייבסקי את העובדה כי הזכיר את עצמו לישועה לפני כמה שנים?! ומה הקשר עכשיו? ולמה נקרא הנה בכזו דחיפות?!

'ראה נא. זה עתה הבחנתי, כי ציפור עמלנית הקימה לעצמה קן על גג הבית. הלא מצוות שילוח הקן היא סגולה להתברך בילדים, וזו הישועה לה אתה זקוק. גש מהר וקיים את המצוה, ותזכה בעזרת השם להיושע!' - האיצה בו הרבנית, כאילו יום רגיל היום...

האברך ניגש אל הקן, וגילה כי הציפור איננה. הטילה את הביצים ועזבה את הזירה. חשכו עיניו של האברך, ועמו - חשכו גם עיני הרבנית. 'המתן מעט, אולי היא תיכף תשוב...' - היא כמעט 'התחננה', 'יש לך הזדמנות ליזכות במצוה נדירה ויקרה, בסגולה בטוחה להיושע בזרע של קיימא!'

האברך המתין, ואתו - המתנה היציאה להלוויה של הרבנית אלישיב. דבר לא בוער עכשיו - רק ליזכות את האברך בסגולה היקרה, רק לסייע לו ולהעניק לו את הזכות וההזדמנות. למזלם הטוב, הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א התעכב, והתאפשר גם לרבנית להתעכב ולהמתין...

עוד דקה ועוד דקה חולפת, והנה שבה הציפור ממעופה והתמקמה לה בתוך הקן. עתה מיהר האברך לטפס אל הסולם, תפס את מקומו על הגג, ובירך את הברכה על שילוח הקן בהתרגשות אין קץ. אחר כך שילח את הציפור ונטל את הביצים, קיים את המצוה כהלכתה!

'מצויין!' - אמרה הרבנית קנייבסקי, 'זכות המצוה תגן עליך, ותזכה במהרה לצהלות ילדים משחקים בביתך. השם יעזור שבקרוב ממש תבשרני בשורות טובות, ותזכה בהרבה נחת מכל יוצאי חלצריך!'

האברך עזב את המקום, לבו נרגש, נפשו הומה. הוא לא האמין למראה עיניו: למשך דקות ארוכות, הניחה הרבנית קנייבסקי את אבלה בצד, היתה כל כולה למענו, התמסרה אליו כל כך. כמו שכחה מהלוויית אמה העומדת להתקיים, מהכאב העמוק הממלא את כל

יישותה. כל מה שעניין אותה היה אך ורק להביא לו מזור וישועה, לשמח את לבו!

כעבור פחות משנה, אכן נושע אותו אברך, וזכה להתברך בתינוק חמוד ומתוק. וסיפור זה, המופיע בספר 'הרבנית', יותר משהוא סיפור של אות ומופת לסגולת מצוות שילוח הקן - הוא אות ומופת לאיכפתיות, להתמסרות, לדאגה למען הזולת.

כי גם ברגעים משמעותיים, גם ברגעים קריטיים, גם כשהרגש סוער ואינו נותן מנוח, גם כשכולנו עסוקים בתפילות המרוממות בהכנות לקראת החג, בהיערכות לקראת יום הדין, הבה נתבונן במראה המרטיט בו אברך נקרא לקיים 'שילוח הקן', רגע לפני שהרבנית יוצאת להלוויית אמה.

זהו כוחה של חשיבה על הזולת, ההופכת להרגל מבורך שאינו אובד גם ברגעי לחץ, מתח וכאב. כשיהודי מתרגל לחשוב על הזולת, להיות איכפתי, לחוש את כאב הזולת ולפעול כיכולתו למענו, זה הופך לטבע שני שלו שאינו משתנה גם ברגעים דרמטיים, לחוצים וכואבים.

עצת זהב יקרה...

היה זה בישיבת סלבודקא המעטירה, בראש חודש אלול. הסבא מסלבודקא זצ"ל נשא שיחה מרוממת בישיבה, ובדבריו - עמד על חומרת מעשי האדם בעולם הזה, ודיבר בחריפות רבה על יום הדין המתקרב ובא. באותה שיחה השתתף גם הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, שהעיד אחר כך שהיתה זו שיחה כה קשה וחריפה, עד שכל חודש אלול שאחריה התנהל תחת רושם אותה שיחה, שהותירה חותם מרומם ורציני על כל בני הישיבה.

אם לא די בזה, גם בליל ראש השנה נשא הסבא שיחה נוקבת, אף שבשנים רגילות לא היה נושא דברים בליל ראש השנה. בדבריו, שב והתבטא בדברים מטלטלים על עומק הדין בו ניצב כל יהודי ביום הדין, עד שכל הלבבות רעדו באימה.

ואז, בבת אחת, אמר הסבא מסלבודקא לתלמידיו: 'העצה היחידה להינצל ביום הדין - היא להקדים ברכת 'בוקר טוב' לזולת, לחייך לכל אחד, לקבל כל יהודי בסבר פנים יפות. הדרך היחידה שניתן להיעזר בה ולהינצל היא אך ורק זו: לקרב לבבות, להיות נחמד, לשמח כל יהודי!'

הסבא סיים את דבריו, וכל בני הישיבה נותרו משתאים בכסאותיהם. לאחר חודש שלם בו הסבא מתריע, לאחר שיחות כה נוקבות, לאחר שצייר בפניהם את עומק הדין - הוא מציע בפניהם את הדרך וחושף את השיטה: לחייך, לשמח, להקדים שלום, להשרות אווירה טובה! סיפור זה, אותו סיפר הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל והובאו הדברים בספר 'דרכי החיים', מגלה לנו סוד שכדאי להכיר. רוצה לעבור את ימי הדין בשלום? רוצה ליזכות בשנה טובה? תחייך, תרבה חסד, תעשה טוב ליהודים אחרים. כך נזכה כולנו להתברך בכתיבה וחתומה טובה, ובשנה טובה ומתוקה!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון
של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com

וכה סיפר הגר"י גלינסקי זצ"ל: "יצאתי לדרך, והייתה לי תחושה כי משהו מתרחש ליד הכיכר. השתרר שקט ברחוב, שאלתי גוי שפסע לצידי האם מתקיים כאן אירוע מסוים? והוא השיב לי: 'תמתין ותשמע בעוד חמישה רגעים את הפרזידנט!!' המתנתי לנאומו של הנשיא, כי היה מסוכן להמשיך ללכת...

"לכל אחד יש קו אדום" - מעשה נפלא שסיפר הגאון הצדיק ר' יעקב גלינסקי זצ"ל, מימי נעוריו בישיבת נובהרדוק

הרב בנימין בירנצוויג

"וְעִשִּׂיתָ מַעֲקָה לְגִגָּה וְלֹא תִשִּׂים דָּמִים בְּבֵיתְךָ" (דברים כ"ב, ה')

נמצאים אנו בעיצומו של חודש אלול. כל יהודי מנסה ומשתדל להיטיב דרכיו לפני בא היום הגדול והנורא יום הדין, יש המקבלים על עצמם חיזוקים וקבלות, כדי לחזור בתשובה ולשנות דרכיהם ומעשיהם, למען ירחם עליהם ריבון העולמים ויכתבם בדבר ישועה ורחמים.

דרוש נפלא על אופן קבלת הקבלות לחזור בתשובה, אומר מרנא ה'חתם סופר' על פסוק זה של חיוב מעקה בבית, וכך הוא כותב: "כי תבנה בית חדש" - כשאדם רוצה לחזור בתשובה ולבנות עצמו מחדש בדרכים מתקונות, 'ועשית מעקה לגגך' - הוא צריך לעשות לעצמו מעקות וגדרים, כדי לחזק את הרהורי התשובה שבו בקבלות, סייגים וגדרים שימנעו ממנו לחזור לדרכיו הרעות, 'ולא תשים דמים בביתך' - יש לו להיזהר לא לעשות גדרים סייגים וקבלות שלא יכול לעמוד בהם, או שיכול להכשל בהם, 'כי יפול הנופל ממנו' - כי אם ייקח על עצמו קבלות שקשה לעמוד בהן וגדרים וסייגים שיכולים להכשילו בגלל קושיים, סופו הוא שיפול הוא בגלל הגדרים עצמם ששם לעצמו".

מקצת קבלותיו, ובזה יכשילו בכולן, ולכן לכתחילה הורונו גדולי המוסר, שלא לקחת קבלות חזקות מדי, כדי לא ליפול ברשתו של היצר, וגם כי רק בקבלות קטנות נוכל ליצר הרע בס"ד.

מעשה נפלא סיפר הגאון הצדיק ר' יעקב גלינסקי זצ"ל, מימי נעוריו בישיבת נובהרדוק, והוא בספר 'להגיד':

"כשלמדתי בישיבת נובהרדוק בביאליסטוק, הגיעו הימים של ערב מלחמת העולם. המחסור במזון הלך והחמיר עד שלא היה לחם, ובלי לחם אי אפשר ללמוד. ראש הישיבה ניגש אלי באומרו, כי הבטיחו לו לחם לתלמידים מהמאפיות של היהודים, אלא שאנו בשעת סכנה, הכריזו על שעת חירום, ואם יראו בחור ישיבה הולך לכיוון המאפיה, הוא יכול להסתכן. 'לכן חשבת' שיעקב גלינסקי מסוגל להתחמק מעיני הצבא בשלום ולהביא לחם, כי אתה נמוך קומה ודל בשר, אם תלבש מכנסיים לא ארוכים וכובע טמבל, תיראה כילד צעיר. כך תפסע בצדי הדרך הראשית, ליד כיכר העיר תלך שמאלה, וימינה לכיוון המאפיה, תתחנן אליהם כי ימלאו את הבטחתם, תיקח בידך שק, וכמה שתצליח להכניס, תביא!".

ממשיך הרב גלינסקי לספר: "יצאתי לדרך, כאשר הלכתי עם עיניים המשך בעמוד 30

הדרכה חשובה עד מאד כותב כאן ה'חתם סופר' בדרכי התשובה: היצר הרע מתוחכם הוא עד מאד, ולפעמים מעודד את החוזר בתשובה לקבל על עצמו קבלות חזקות מאד, כי יודע שלא יוכל לעמוד בהן ויכשל. או שיודע הוא שאם אדם יקבל על עצמו קבלה חזקה, יכול הוא לשכנעו להרפות רק בקצתה, ובזה יבא להכשילו בכולה. ולכן כמה יש להיזהר מאד בקבלות שמקבלים אנו על עצמנו, כדי להתחזק בדרכי התשובה, תמיד לקבל קבלות קטנות שאפשר לעמוד בהן, באופן שגם אם היצר יחליט להסיתנו מהן, הרי בנקל נוכל לו!

עלינו לזכור! שהיצר תמיד מנסה להפילנו בדברים קטנים, ובאמת כוונתו שאם יצליח בקטנים - יכשילנו בגדולים, ולכן אם קבלנו על עצמנו קבלה חזקה, והיצר מסיתנו לעבור עליה רק במקצת ממש, לא לוותר על כלום! כי כך דרכו לשכנע את האדם לעבור רק על

שמלמד אותנו מתי אין ברירה וחייבים לדבר לשון הרע. ואז אמר להם ר' מאיר חדש: "קודם תגיעו להרגשה הזאת של קושי לדבר על האחר דברים רעים כי הוא כמו אח בשבילכם, ואחר־כך תתחילו לחפש את ההיתרים שמביא ה'חפץ חיים' במקום שיש צורך גדול וזה לתועלת וכו'".

כמעט היה שכנו של ה'חפץ חיים' בגן עדן

מעשה היה עם מרנא ה'חפץ חיים', וגם אותו שמעתי מפיו של הגר"ה זקס, וכך היה המעשה: באחת השנים בא בחור מהישיבה בראדין לפני מרנא ה'חפץ חיים' בעצם יום הפורים, וכטוב לבו ביין ביקש מה'חפץ חיים' שיבטיח לו שיהיה עמו במחיצתו בגן עדן.

ה'חפץ חיים' לא התייחס לדברי הבחור וניסה להתעלם מהבקשה החריגה. אבל הבחור לא הרפה, ומאחר שהיה שיכור הוא המשיך והמשיך לדרוש את אותה הדרישה: "איני זו מכאן עד שתבטיחני שאזכה להיות עמכם בעולם הבא במחיצה אחת".

לאחר שהרבה להפציר ולבקש, לפתע הרים הח"ח את עיניו הטהורות והשיב, אני מוכן. אבל אתה מבין שאני רוצה שכן טוב. ואמר לו הבחור ודא'...

חזר הח"ח ואמר, הרי בחיים אני נזהר מאוד מעוון לשון הרע, אם תסכים לקבל על עצמך להישמר מזה, נוכל להיות שכנים טובים, ואז אני מוכן לזה.

הבחור החל נסוג אחור. קשה לי להבטיח, אמר, אני אשתדל קצת, אבל בכל זאת... ואז הח"ח ניסה לדבר על לבו, הרי הקב"ה ציווה ואם כן אפשר לקיים, רק קצת אולי להתאמץ, אבל הבחור סירב, עד שה'חפץ חיים' הורה לנוכחים שיוציאו את הבחור הזה מהחדר.

כשהגיע סיפור המעשה לאוזניו של ראש הישיבה הגאון רבי משה לדינסקי, הוא אמר שהבחור הזה כבר היה בשערי גן עדן במחיצתו של ה'חפץ חיים', ובגלל מעט השקעה זרק את עצמו משם...

כשר' הלל היה מספר את הסיפור הזה הוא היה מתרגש ונסער מאוד ואומר לנו: "תראו מה זה ה'חפץ חיים'; הוא לא רק ידע שהוא יישב בגן עדן, אלא שיש לו את הרשות והכח לומר כדרך בעל הבית, מי יהיו השכנים שלו...".

ונסיים בהתייחסות לימים הנוראים הבאים עלינו לטובה: עם ישראל ידע לאורך הדורות לדבר טוב האחד על השני, לדון את הזולת לכף זכות, ובאמת זכו לגדל דורות ישרים ומבורכים של יהודים יראים ושלמים. לצערנו הנושא הזה נפרץ ואנחנו רואים בנים שלצערנו לא כל־כך הולכים בדרך אבותיהם.

אף אחד אינו יודע חשבונות שמים, ואני לא יכול לומר מה הגורם להידרדרות של הילדים הללו, אבל כשההורים היו בטוב, רצו בטוב וחפשו את הטוב בכל אחד, ה' היה בעזרתם וזיכה אותם לגדל בנים טובים. בואו נקבל את העצה של ה'חפץ חיים', נתחיל לשמור על הלשון, נשתדל לראות את הטוב בכל אחד, נשתדל להיות שמחים ומאושרים, ובעזרת ה' נזכה לבנים צדיקים ותלמידי חכמים ונזכה להיכתב ולהיחתם לחיים טובים וארוכים, אמן.

לא שבע מאותה נשיכה, אבל הוא נהנה לראות את האדם שהוכש על־ידו כשהוא מתבוסס בדמו. זו ההנאה שלו. זה סוג אחר של הנאה, ועל זה מדברות החיות שבאות בטענה לנחש, מה הנאה יש לך? הנאה לראות את האחר מתבוסס בדמו? אם זו ההנאה שלך סימן שאתה יצור מושחת!

ובהשוואה לבני־אדם: מי שגונב כסף עובר על איסור חמור אבל הוא נהנה הנאה לעצמו, כי יש לו עכשיו יותר כסף ממה שהיה לו קודם לכן. לעומת זאת, מי שמדבר לשון הרע, ממה הוא שואב את ההנאה? מלגרום נזק וצער לאחר? מלהכפיש את הזולת? זאת הנאה של אדם מושחת!

ועי"ש בבאורי' ומוספים למהדורת 'דרשו' שהביא דברים דומים מהספר 'דרש דוד' על פרשת תזריע, עמ' ת"ט)

היכן נמצאת התורה

הגמרא במנחות דף נג: אומרת, 'בוא טוב וייתן טוב מטוב לטובים - **בוא טוב** זה משה רבנו, **ייתן טוב** זאת התורה, **מטוב** זה מהקדוש ברוך־הוא, **לטובים** זה עם ישראל, והגמרא מביאה פסוקים על כל אלו שנקראו טוב.

והגאון רבי משה שמואל שפירא היה אומר על מאמר חז"ל הזה: "תורה דרייט זיך ארום גוטסקייט" - התורה סובבת סביב טוב. המהות של תורה זה 'גוטסקייט' - להיטיב וח"ו שלא בהיפוך.

לעומת זאת, מה היא לשון הרע? שחיתות. זה משחית את האדם. במקום לראות את הזולת בעין טובה, הוא מסתכל עליו במבט ביקורתי, הרסני. במקום לאהוב טוב הוא נהנה מרוע, מלכלוך.

ה'חפץ חיים' זי"ע היה כולו טוב. הוא כתב לנו לא רק את הלכות שמירת הלשון והספר 'חפץ חיים', אלא גם את ה'אהבת חסד'. הוא צועק לנו "בואו נהיה טובים! בואו נתרחק מהרוע!".

בישיבת חברון היתה הנהגה מיוחדת שהנהיג ראש הישיבה הגר"ה זקס זצ"ל: ללמוד 'חפץ חיים' בעיון. למדנו בחבורות, היו אומרים חידושים, מפלפלים בדברי ה'חפץ חיים' ויורדים לעומקה של הלכה.

פעם באו כמה בחורים וביקשו לפתוח עוד חבורה בלימוד ה'חפץ חיים'. הם באו למשגיח שלנו, הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל, ושיתפו אותנו בתכניותיהם. אמר להם ר' מאיר: "אתם כבר אווזים שם? בכזאת דרגה של ללמוד 'חפץ חיים'?"

התקשו הבחורים להבין את דבריו, ור' מאיר השיב להם כך: "מה היה קורה אם היה בא אליך בן־אדם ומבקש לספר לך לשון הרע עסיסי על אבא שלך? או גרוע יותר, היה מבקש ממך שאתה תספר לו על מעשה מכוער שאבא שלך עשה... מה היה קורה? היית זועק מרה ולא מוכן להתקרב אליו.

כך גם היה אם הוא היה מבקש ממך לדבר על אח שלך, על החבר הכי טוב וכו'. אנחנו צריכים להרגיש שכל יהודי יקר לנו כמו את. כל יהודי הוא אח שלך. איך אתה יכול ללכלך עליו בדיבור לשון הרע? איך?!

אבל מה? לפעמים אין ברירה. חייבים לשמוע משהו בגנותו של האחר כי זה לתועלת גדולה. כשחייבים אז חייבים. בשביל זה יש 'חפץ חיים'

אמר: "ראו מה עשו חז"ל, ביטלו תקיעת שופר, נטילת לולב וקריאת מגילה בשבת (ראש השנה כט:). כדי שיהודי לא ייכשל באיסור הוצאה בשוגג. האם נמתין שנתיים או שלוש עד שיקבלו טעם בלימוד ובינתיים יעברו על איסורים כה רבים!".

שאלו: "אם כן, ילמדו הלכה גם בישיבות!".
ענה: "איך הכינימי! באמת לא יודעים גופי הלכות, ונכשלים גם באיסורי תורה! ראוי ללמוד הלכה עשר דקות בבוקר, עשר דקות בצהרים ועשר דקות בערב. חצי שעה ליום".

(צדיק כתמור יפרח, יז)

הגיע אברך, סיפר שהוא מגיד שיעור בישיבה קטנה ומצליח מאוד. שמו הולך לפניו והציעו לו להיות ר"מ בישיבה גדולה. האם יאות לבקשה.

חקרו רבינו: "אם אתה מצליח ובונה בחורים, מקנה דרך בלימוד, למה לעבור?". הסביר האברך שזה כבוד ומעמד, כי הרי אינו דומה מגיד שיעור בישיבה קטנה לר"מ בישיבה גדולה. יעץ רבינו מה שיעץ ואחר-כך קם וליווהו עד הפתח.

כשחזר שאלוהו מדוע חלק לו כבוד זה השמור לגדולי עולם? ענה רבינו: "כל היום באים אנשים ומשמיעים כל מיני נימוקים, כשבאמת אינם מתכוונים אלא לכבוד. והנה סוף־סוף מגיע איש אמת ומודה שמעייניו בכבוד. על כך מגיע לו כבוד!".

(מפי השמועה)

(מתוך הגדה של פסח - אהלי תורה)

מהגיהינום שיקציבו לו, וחיים עמנו אברכים שכל חששם האם יהיה שולחנם בגן עדן בן שתי רגליים או שלוש..."

ברכה לטסט

אחד בא לבקש ברכה להצלחה מכיון שהוא עומד לעבור טסט. "מה זה טסט", שאל רבינו. ענה: "מבחן נהיגה". "נו, ולמדת לקראת המבחן?", שאלו רבינו, "ודאי, הרבה שיעורי נהיגה!", השיב השואל. "ואתה מתווח לקראת המבחן?", "כן", הרי לכן בא. "ולמה לא מטריד אותך יותר המבחן שיערכו לך למעלה על הבלי והירושלמי ולא למדת?! זה הטסט האמיתי!", השיבו רבינו.

(צדיק כתמור יפרח, לא)

עסקן נכנס, מזועזע מפרצה נוראה בחומת השבת. יש למחות ולהפגין ולזעזע את אמות הספים. שיער רבינו מיד מה מקור הלהט ומה עומד מאחורי ההזדעקות. שאלו: "אכפת לכם מכבוד השבת?!", "ודאי!" קרא הלה.

"ואתם משתמשים בגנרטור בשבת", חקר, וכבר השפיל עיניו לספריו. לא המתין לתשובה שלא באה...

(מפי השמועה)

מה ללמוד

אלה שלומדים עם חילונים, מה עדיף ללמוד אתם - האם גמרא, שיקבלו טעם בלימוד, או הלכות, שלא ייכשלו באיסורים. מובן שהשומעים שתקו, המתינו לתשובה.

המשך מעמוד 8 | הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

שטרנבוך זצ"ל, שהיה לומד בביתו על שולחנו משבת מברכים אלול עד יום הכיפורים, בכל סעודת שבת פרק ברמב"ם הלכות תשובה. לאחר הסתלקות אביו זצ"ל, ביקשה אמו עליה השלום שימשיכו הילדים בבית באותו מנהג יפה.

בהשפעת מנהג מקודש זה - מספר רבי משה - חדרו הלכות תשובה של הרמב"ם ז"ל ללב, ועשו רושם כביר בנפשו. בכוח השפעתה החזקה של הג'ירסא דינקותא' (שבת כא:), עד שהיו דינים הללו ולשונות הרמב"ם בביאור התשובה שגורים על פיו מאותן שבתות אלול שהיו דנים ומפלפלים ביניהם ונושאים ונותנים במצוות התשובה, בכל פרטיה ושרשיה.

לימים, כשגדל רבי משה והחל בכתבת ספריו הרבים והמגוונים, היתה בלבו חיבה יתירה ואהבה גדולה להלכות הללו, וחש בהן מתיקות מיוחדת, עד שסייע ה' יתברך בידו לחבר חיבור שלם בהלכות אלו, הלוא הוא ספרו הגדול 'הדרך לתשובה' על הלכות תשובה לרמב"ם.

רבי משה עצמו מעיד על טיב זה המעשה בהקדמתו לספר זה, ומציין שהורתו ולידתו של אותו ספר הוא במנהג בית אב, יעוין שם.

(מתוך הספר 'טיב המעשיות')

זצ"ל. בצעירותו נכנס פעם רבי נוטע אל הרבי הקדוש רבי ישראל מהוסיאטין זצוק"ל (נכד קדוש ישראל ר' ישראל מרוז'ין) בימי חודש אלול הקדושים, ומסר בידו קוויטל שבו הזכיר בקשתו: "לתשובה שלמה באמת!".

בקראו את הקוויטל התלהב הרב הקדוש מהוסיאטין כאש להבה, וחזר וקרא כמה פעמים מתוך הקוויטל: "תשובה שלמה באמת! תשובה שלמה באמת!".

לאחר מכן ביקש רבי נוטע עצה מן הרבי, ובמר לבו שאל: "כיצד אכן ניתן להגיע לתשובה שלמה באמת?". נענה הרבי הקדוש ואמר: "כדי להשיג תשובה אמתית, מן ההכרח ללמוד תחילה הלכות תשובה ברמב"ם, בספר המדע, כי המצוה והתורה שבכל דבר היא יסוד השפעתו וקיומו בעולם, ושפע כוח התשובה נשפע ללב ישראל מאור התורה הזורח ומאיר בהלכות התשובה והליכותיה הנאצלות מפי עליון! וכן כל מצוה והלכה שבתורה אינן רק לימוד דינים יבשים בעלמא, אלא מהן נשפע כל עצם קיומו של דבר בישראל", ודו"ק.

סיפר לי הגאון האדיר רבי משה שטרנבוך שליט"א, ראב"ד דעיר הקודש ירושלים, תיבנה ותיכונן, מנהג בית אביו הגאון רבי אשר

ה' יתברך, וכל אחד מזרע ישראל חפץ להיות טוב, אלא שה' שאור שבעיסה' מונע ממנו להוציא את הרצון הזה מהכוח אל הפועל. אני בטוח שיהודי יקר זה, אף שעלה על משכבו בלי לומר "בידך אפקיד רוחי", עם כל זה ששו ושמחו מלאכי מרום להשיב לו בבוקר את נשמתו בתשואות חן.

סיפור זה מהווה לימוד זכות על כלל ישראל, שאף בדור חשוך זה, בו יש יהודים רבים שמנעו מהם שנים ארוכות מלראות את הטוב שבתורה ובקיום מצוותיה, ועם זאת קיים בלבם ניצוץ פנימי השואף להיות טוב.

ברור לי, שאילו היה הרה"ק מבארדיטשוב זצ"ל, סגורן של ישראל, שומע סיפור כזה, היה פונה אל כסא הכבוד ואומר: 'ראה נא אבינו שבשמים, איך בניך אהוביך אוהבים אותך ורוצים לעשות רצונך, ואף יהודים שמצבם כה ירוד מתאמצים להחזיק בניצוץ הטוב שלהם'.

מכאן על כל אחד ללמוד מוסר השכל להקדים שלום לכל אחד מזרע ישראל, אפילו לאנשים הנראים רחוקים מתורה ומצוות, כי אי אפשר לדעת כיצד מילה טובה יכולה להשפיע עליהם ולהפוך את לבבם לטוב. הנה, אמירה אחת של 'ערב טוב' חוללה מהפך בלבבו של יהודי, ומכאן על כל אחד לאמץ לעצמו מנהג זה ולחנך בכך את הדור הצעיר ובזאת לקדש שם שמים ברבים.

(מתוך הספר 'כבודם של ישראל')

מוסר, ולדבר אליו דיבורים טובים המתיישים על הלב"...

הסיפור עוד לא הגיע לסיומו. כאשר הגעתי אל מחוז חפצי ורציתי לשלם לו על הנסיעה הארוכה הוא סירב בכל תוקף לקחת כסף. ניסיתי לשכנעו שיכבד אותי וייקח ממני תשלום, אך הוא השיב לי באותו מטבע: שהוא מבקש שאכבד אותו ולא אשלם לו. רק לאחר שהפצרתי בו כמה פעמים הוא הסכים לקחת ממני את מלוא הסכום. לפני שיצאתי מהמונית הוא הבטיח לי כי כבר למחרת הוא יניח תפילין.

שאלתי אותו: הרי לא דיברתי אתך על הנחת תפילין כלל וכלל?! השיב לי הנהג: "אינך צריך לדבר אתי, והרי נוכחתי במו עיניי כיצד הקדוש־ברוך־הוא שומע לתפילתי, וראיתי את האהבה הגדולה שהוא אוהב אותי, לכן רצוני מעצמי לעשות רצונו".

אם נתבונן במעשה אקראי זה נראה שיש בו חומר רב למחשבה. מדובר ביהודי רחוק מחיי תורה ומצוות, שגדל על ברכי הבורות והמינות, ומן הסתם בימי נעוריו לא שמע אפילו מילה אחת על תורה ועל מצוות. ועם זאת, בפנימיות לבו בוערת אש קודש והניצוץ היהודי לא כבה ממנו, עד שהוא שואף לגלות את החלק הטוב שבו לפי קוצר השגותיו.

כאשר הכריז שלוש פעמים בקול גדול שהקדוש־ברוך־הוא שומע את תפילתו, בוודאי הראה לעין כל שחזקת כל יהודי להשתוקק אל

המשך מעמוד 27 | הרב בנימין בירנצווייג

"בהכרזה זו החלה המלחמה, בעלי המאפיה שהיו בנאום לא שבו לעבודה. הפאניקה החלה, והכל החלו לחשוב על חייהם. לא הייתה מאפיה יהודית פתוחה, בלית ברירה שבת לישיבה בחוסר כל. כאשר עמדתי בפתח הישיבה, שאלו אותי איפה הלחם שציפינו לו? אמרתי להם כי אין לחם, כי הייתה 'שיחה מוסרית' מהפרזידנט של פולין! הגיבו הבחורים: 'אוי, עוד פעם יענקל'ה והבדיחות שלו?!...' "סיפרתי להם את השתלשלות הדברים, וביארתי את כוונתי באמרי 'שיחת מוסר מנשיא פולין', שהרי הנשיא אמר דברים עמוקים לענייננו במלחמת היצר: היצר הרע בא לבחור, ואומר לו: 'בסדר ג' בחצי השעה האחרונה אל תלמד. אין לי צורך ביותר, רק חצי שעה זו!'. מי שחכם מבין, שהיצר לא רוצה רק סדר שלישי, הוא מעוניין שלא תלמד כלל, וזה מה שאמר נשיא פולין: לכל אחד יש קו אדום אותו לא יעבור, ואם כן הרי על סדר א' ודאי תיאבק בכל הכוח, לכן למה לך להתחיל את המלחמה באיחור, לאחר שהיצר הרע יהיה הר גבוה, תתחיל את המלחמה כבר על חצי שעה בסדר ג'!!..."

יש יהודי שהקו האדום שלו זה שמירת שבת, היצר הרע בא אליו עם בקשה לזלזול במצוות קלות לכאורה, אומר לו 'נשיא פולין' כביכול: אם תזניח עתה מצוות קלות - בסוף תגיע למאבק על שמירת השבת, למה להמתין? תיאבק עכשיו על עבירות קטנות כדי לנצח במלחמה, לפני שהוא יגבר עליך!! וזו המלחמה האמיתית והקשה, בדברים הקטנים, במצוות שאדם דש בעקביו, בהן מוכרע הקרב בסופו של דבר...

למטה. הייתה לי תחושה כי משהו מתרחש ליד הכיכר. השתרר שקט ברחוב, שאלתי גוי שפסע לצדי האם מתקיים כאן אירוע מסוים? והוא השיב לי: 'תמתין ותשמע בעוד חמישה רגעים את הפרזידנט!!'. כמדומה שהיה זה נשיא פולין בעצמו שנשא נאום בכיכר. המתנתי לנאומו של הנשיא, כי היה מסוכן להמשיך ללכת. "הנשיא החל את דברו, ותוכן הדברים היה אודות הויכוח החרף, שהתנהל באותם ימים בפרלמנט הפולני: האם להיכנע לתביעותיו של היטלר, ולתת לגרמניה את עיירת הנמל 'דאנציג', או להיכנס עמה למלחמה. 'אזרחים יקרים!', פנה הנשיא לאזרחי העיר. 'דוע לכל, כי מתנהל ויכוח חריף בפרלמנט, דאנציג מוקפת באדמות גרמניה, דאנציג מכל שלושת צדדיה מוקפת בתחום גרמניה, הרוצה לעבור לצידה השני של גרמניה דרך פולין, נזקק לויזה או לחילופין לעקוף בדרך ארוכה. היטלר [ימ"ש] מבקש שיתנו לו רק את דאנציג ובכך הוא ימנע ממלחמה. בפרלמנט סוערות הרוחות לכאן ולכאן, האם לתת או לא'. המשיך הנשיא ואמר: 'אם הייתי בטוח שמספיק לו דאנציג הייתי נותן לו, יש לנו כתחליף עיר נמל אחרת, אבל היטלר לא רוצה את דאנציג, הוא מעוניין בוורשה, רק שרוצה בדאנציג כתחילת דרך קלה ללא מאמץ. אם כן, בסופו של דבר הרי נילחם על וורשה, אז כדאי להתחיל כבר עכשיו, לשם מה נעניק לו את דאנציג בחינם? נילחם על דאנציג וכך לפחות יהיה קל בהמשך הדרך! אני מודיע בזאת', סיים הנשיא, 'על סירוב מוחלט להצעת גרמניה ופתיחת חזית המלחמה!!'.

כדרכו נטל רבינו צלחת משולחן העוגות כדי שיהיה לו אוכל משיירי מצוה והלך עמו בדרכו לרכבו, כאשר כבר היה קרוב לרכב סב לפתע על עקביו וחזר לאולם, לא היה מובן מדוע הוא חוזר, הלך תלמיד אחד בעקבותיו וראה שהוא מחליף את צלחת העוגות באחרת. שאל התלמיד, ילמדנו רבינו מה העניין וענה: "סיז גיווען צו גוט", "זה היה טוב מידי", כנראה ההסבר, שאכן אכל משיירי מצוה, אבל אם לקח עוגות מפוארות, אולי חשד עצמו שלוקח מפני טעמם הערב ולא כדי לאכול משיירים של מצוה.

כך באוכל וכך בכל ענייני עוה"ז ראו איך שההביל את כל ענייניו וגם כשהתארח בביתם של שועי ארץ ועברו דרכו סכומי כסף גדולים ושמו בזה שהשיגם לכלכלת הישיבה, ההביל את החלק הגשמי שבזה ורק מה שיוכל להשתמש בזה לשיבה או לרוחניות. כמה פעמים כשנכנס לחתונות מפוארות היה אומר לבחורים, עוד כמה שעות אפילו מפות לא יהיו כאן לשלחנות. פעם לקחו אחד הגבירים שביקר בביתו לאיזה גינה מרהיבה ומהודרת ביופיה, מתוך מחשבה ששם ינוח וירגע, הרי בלאו הכי הוא לומד, לאחר שאותו אחד הלך התחנן רבינו למלווי שיקחו אותו משם, כששאלהו לדחיפות העניין, ענה שוב: זה יותר מידי!

רבי אברהם שקלאר ששימש את רבינו במשך תקופה בשעות הצהריים סיפר, שכאשר החל את תפקידו הודרך לבדוק קודם שמוגיש לפניו את החלב להריחו אם אינו חמוץ ומקולקל, שכן רבינו עצמו לא יבחין בזה והדבר עלול להזיק לו.

(מגדלתו ומרוממתו)

שהכל ויוציא את הקפה, רבינו התפלא לעומתו, שוקולד? הרי זה טפל לכוס קפה, איך יפסוד אותו? כידוע בסביבות גיל שלושים בעקבות חולי של בתו קיבל על עצמו כמה קבלות, בתוכם קבלה שלא ליטול ידיים רק לסעודה של מצוה וכך עשרות שנים לא אכל כי אם מסעודת מצוה, בשנים מאוחרות היו בני המשפחה ותלמידים מביאים לו אוכל מסעודות מצוה שעשו, גם כשלא השתתף בהם כדי שיוכל ליטול ידיים. גם במאכלים אחרים העדיף לאכול משיירי מצוה, שבת או סעודות מצוה. גם במה שכן אכל ראו לא פעם שהקפיד על תענית הראב"ד, דהיינו שהיה משאיר בצלחת מעט אוכל שלא אכל או שהיה מפריש מראש או שהשאיר בסוף המנה.

"זה יקר מידי"

אחד מתלמידיו עשה פעם לרבינו קידוש בשבת בבוקר. לאחר הקידוש שלח ידו לקחת עוגה מהצלחת, לפתע משך ידו מעוגה טעימה שהייתה שם ולקח פשוטה יותר ופלט: "סיז צו טייער", "זה יקר מידי". לרגע לא הבין התלמיד מה נוגע מחירה של העוגה בחנות לעכשיו. אולם מיד הבין שלא דיבר על מחירה של פרוסת העוגה בחנות, אלא התכוון לדברי מרן הגר"י סלנטר שהעולם הזה הריהו כבית מלון יקר, שכשם שבמלון משלמים על כל דבר קטן סכום רב, שכן התשלום אינו על המאכל אלא על כל הפאר וההדר של המלון, כך בהנאה מחיי עולם הזה התשלום על ההדר בשימוש בגשמיות הבריאה. פעם כאשר יצא רבינו מברית מילה של אחד מאברכי הישיבה.

"אז כמה, שלוש חולצות?" גם יותר משלוש, אמרתי.

וכך המשיך לשאול עד שהגיע ל-15 חולצות, כאשר על הכל השבת שהתוספות הזה היה שווה ומהנה הרבה יותר.

ואז הרים אבא את קולו ואמר, "נו, אם כן, על איזו חולצה אתה מדבר בכלל? רוץ לחיידר!"

מה אומר ומה אדבר... באותו רגע הרגשתי הנאה גדולה לחזור לחיידר וללמוד, עד שבזו הייתי לאותו ילד שצחק אתמול על חולצת...

קרה בפעם אחרת, שלאחד האחים היו מכנסיים קצת קרועים ואבא הרגיש שזה מפריע לו, ולכן ביקש שייקנו לו מכנסיים חדשים כדי שהדבר לא יפריע לו בלימודים; ולמרות שהיה אז קושי תקציבי אמר כי אין ברירה, והוא השיג איזו הלוואה כדי לקנות מיד מכנסיים לילד. כי לא כל הרגעים שווים, לא כל הילדים שווים. ולא כל החולצות והמכנסיים שווים. אבל היסודות שווים, ש'תוספות' אחד נהיר ובהיר ומתוק שווה 15 חולצות בוודאי, וזאת כאשר הילד מבין את זה.

(מתוך הספר 'ספר ללא שם')

וכך היה למחרת. קמתי בבוקר בשמחה מהשינה בידיעה שהיום אני נשאר בבית, יש לי חופש מהחיידר.

אבא חזר מהתפילה ופנה אלי ברוע ואמר: "אם אתה לא הולך לחיידר, אבא יהיה הרבה שלך ונלמד בבית", הסכמתי לדבר והתחלנו ללמוד ביחד.

התחלנו ללמוד את הגמרא שלמדו בחיידר, פרק המפקיד בסוגיא "שומר שמסר לשומר", ואבא דיבר בנחת ובשלווה. למדנו את הגמרא, חזרנו עליה שוב, והמשכנו ללמוד את התוספות "אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר". הוא הסביר ופירש את התוספות בנעימות רבה וגם מתוך ריתחא דאורייתא. אחר-כך פתח את המהרש"א והמהר"ם, ואבא הסביר את העניין בצורה נעימה ומושכת לב במיוחד. ליקקתי את השפתיים מהנאה.

כאשר היינו בשיא הלימוד ואבא הכיר בי שאני מאושר ונהנה, לפתע עצר את שטף הדיבור ושאל: "תאמר לי את האמת לאמיתה, האם אתה נהנה מהתוספות הזה שלמדנו?", עניתי: אני נהנית כעת עד מאוד.

"נו", שאל אבא, "אם כן כמה שווה התוספות הזה, חולצה אחת? שתי חולצות?"

בוודאי שזה שווה אפילו יותר משתי חולצות, השבתי.

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

◆ מדוע יוצאים החוצה לקידוש לבנה?

◆ מהו הזמן הראוי לקידוש לבנה?

◆ קטן העתיד להפוך לגדול לפני סוף זמן קידוש לבנה - האם רשאי לקדשה בתחילת החודש?

המולד. ויש אומרים שניתן לברך עד סוף חמש עשרה יממות משעת המולד.

• לדעת השולחן ערוך והרמ"א, מצוה מן המובחר לקדש את הלבנה במוצאי שבת. ויש אומרים שמיד בהגיע הזמן שבו ניתן לקדש בו את הלבנה, יש לקדשה. ומנהג רוב ישראל כדעת השולחן ערוך.

• אין מקדשים את הלבנה בלילי שבת ויום טוב, אולם, אם זהו הלילה האחרון שבו ניתן לקדשה, יש לקדש; אך אין לומר אלא את הברכה, ולא את יתר האמירות שנוהגים לומר בשעת קידוש לבנה.

• לדעת הרמ"א אין לקדש את הלבנה במוצאי תעניות, למעט מוצאי יום הכיפורים, שבו שרויים בשמחה; ולדעת אחרונים רבים, גם במוצאי עשרה בטבת ותשעה באב יש לקדשה.

• קטן שעתיד להפוך לגדול לפני סוף זמן קידוש לבנה - אינו צריך להמתין עד שיגדל, ורשאי לקדש בתחילת החודש.

כתיבת התאריך בראשי חודשים

ובחודשי אדר בשנה מעוברת

• בתאריך שבגט, בכתובה, ובשאר שטרות, כותבים ביום הראשון של ראש חודש: "ביום ראש חודש פלוני, שהוא יום שלושים לחודש פלוני"; ויש אומרים - להיפך.

• בשנה מעוברת, יש לכתוב בתאריך, שבגט, בכתובה ובשאר שטרות, יש לכתוב "אדר ראשון" ו"אדר השני", אך בדיעבד, אם כתב "אדר", סתם - באדר ראשון, הגט כשר, ובאדר שני, הגט פסול.

• רבנו יעקב בעל הטורים, רשם בספרו, לאחר סימן תכו, את את לוח קביעות השנים, על פי מחזור גדול המורכב משלושה עשר מחזורים קטנים, שבכל אחד מהם תשע עשרה שנה.

קידוש לבנה - דינים ומנהגים

• קידוש לבנה נחשב לקבלת פני השכינה, ולכן יוצאים אל מתחת לכיפת השמים, כדרך היוצאים לקראת מלכים. ומותר לעמוד תחת ענפי אילן, או מטריה.

• לכתחילה צריך לראות את הלבנה לפני קידוש לבנה; וראייה באמצעות משקפיים נחשבת לראייה ביחס לכל ענין הלכתי הדורש ראייה טבעית, וכך גם בעניננו.

• בשעת קידוש לבנה יש להביט בלבנה. ויש אומרים שעל פי הקבלה אסור להביט בלבנה, כי אם בשעת הברכה של קידוש לבנה. ויש אומרים שאין להביט בה אלא מבט אחד לפני הברכה, בסמוך לתחילתה.

• אין חובה ליהנות מאור הלבנה בשעת קידוש לבנה, אולם, צריך שניתן יהיה ליהנות ממנו בשעת הברכה, במקום בו עומד המברך.

• לאחר ברכת הלבנה, נהגו לומר כמה דברים, כל אחד מהם שלוש פעמים בזו אחר זו: 1. 'סימן טוב'. 2. 'ברוך יוצרך'. 3. 'כשם שאני רוקד'. 4. 'תפול עליהם אימתה ופחד בגדול זרועך ידמו כאבן', ובסדר הפוך - "כאבן ידמו..." 5. אמירת "שלום עליכם" לחבירו.

• מנהג בני אשכנז מקדמת דנא, לומר 'עלינו לשבח' בסיום סדר קידוש לבנה. ויש שנהגו על פי דברי האריז"ל, לנער את שולי הציצית לאחר קידוש הלבנה.

זמן קידוש לבנה

• בשולחן ערוך כתב - על פי קבלה - שתחילת זמן קידוש לבנה הוא משעה שעברו שבעה ימים משעת המולד. ודעת אחרונים רבים, שניתן לקדש משעה שחלפו שלוש יממות מהמולד.

• ניתן לקדש את הלבנה עד שיחלפו ארבע עשרה יממות, ושמונה עשרה שעות, וכעשרים ושתיים דקות, משעת